

ЗВІТ

за результатами опитування
внутрішньо переміщених осіб
Луганської області

II квартал 2026 року

Потреби. Проблеми. Пропозиції.
Голос ВПО для прийняття рішень.

Центр експертизи та дій
для Луганської обласної Ради ВПО

10 липня 2026 року

Звіт

за результатами опитування ВПО Луганської області за 2 квартал 2026 року

Вступ

Цей Звіт підготовлено експертною групою спільноти Центру експертизи та дій (<https://expertcenter.in.ua/>) за організаційної підтримки Луганської обласної Ради ВПО за результатами регулярного (квартального) опитування внутрішньо переміщених осіб Луганської області, проведеного у другому кварталі 2026 року. Мета Звіту – зафіксувати актуальні проблеми, потреби та пропозиції ВПО, а також надати органам влади, партнерам і самій Раді ВПО доказову базу для ухвалення рішень щодо програм підтримки, політик і спільних дій.

Опитування проводиться в рамках затвердженої «Методології регулярного опитування внутрішньо переміщених осіб обласною Радою ВПО», розробленої відповідно до Закону України «Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб», Положення про обласну Раду ВПО та міжнародних стандартів оцінювання потреб вразливих груп населення. Результати цього Звіту є частиною квартального моніторингу ситуації ВПО в області й використовуються для підготовки звернень, рекомендацій та планів роботи Ради ВПО та її партнерів.

Методологія та вибірка

Дизайн та періодичність опитування

Опитування має форму стандартизованої електронної анкети (Google Forms), яка збирає проблемні питання, потреби та пропозиції ВПО за кількома блоками: базова інформація про респондента, опис проблем та запитів, участь у програмах підтримки, залучення до роботи Ради ВПО. Згідно з Методологією, опитування проводиться один раз на квартал у фіксовані періоди: для другого кварталу збір даних триває з 1 по 20 червня, а підготовка аналітичного звіту – до 10 липня.

За потреби передбачена можливість позапланових опитувань (наприклад, у разі запуску нових програм, змін у законодавстві чи погіршення безпекової ситуації), однак даний Звіт базується на плановому квартальному раунді. Всі процедури організуються робочою групою з моніторингу Ради ВПО із дотриманням принципу do no harm та вимог до захисту персональних даних.

Географія та канали розповсюдження

Територія проведення опитування охоплює населення Луганської області, з фокусом на громадах України, підконтрольних Уряду України та де фактично проживають ВПО Луганщини

Анкета опитування була поширена через членів обласної Ради ВПО, які використовували групи бенефіціарів гуманітарних хабів області та свої мережі в месенджерах (групи СНУ ім. В. Даля, експертної спільноти «Центр експертизи та дій», спільноти веб-платформи «Громадськість» www.ndo.lg.ua), що дозволило охопити деяких активних представників ВПО та фахівців, дотичних до теми інтеграції, у тому числі і тих, хто перемістився та знаходиться зараз за межами України. Всього анкетуванням у 2 кварталі поточного року вдалося охопити 214 респондентів. Нижче по тексту представлена більш детальна інформація по результатам опитування відповідних блоків питань та зроблені експертні коментарі та висновки аналітичною групою авторів дослідження.

Такий багатоканальний підхід дозволяє охопити як ВПО, що активно користуються цифровими сервісами, так і тих, хто контактує переважно з офлайн-хабами й соціальними службами. За можливості організовувалося заповнення анкети з допомогою волонтерів або працівників хабів для людей, які мають обмежений доступ до інтернету.

Цільова група та критерії включення

Цільовою групою опитування є внутрішньо переміщені особи, які зареєстровані, як переміщені з Луганській області та, що фактично проживають на території та за межами України, незалежно від наявності офіційної довідки ВПО, терміну перебування та типу житла (оренда, колективні центри, приймаючі родини, власне житло). Участь в опитуванні є добровільною; респонденти можуть залишатися анонімними, але заохочуються до надання контактів для зворотного зв'язку.

Методологія передбачає прагнення до різноманітної вибірки: жінки й чоловіки, різні вікові групи (18–29, 30–49, 50–64, 65+), сім'ї з дітьми, особи з інвалідністю та їхні родини, ВПО з міських і сільських громад, мешканці колективних центрів і орендованого житла. Це дає змогу отримати більш повну картину ситуації й уникнути надмірної концентрації відповідей лише однієї соціальної групи.

Обсяг вибірки та показники якості

Для кожного кварталу Методологія встановлює мінімальну цільову кількість анкет – не менше 150, з бажаним цільовим показником 300+ анкет, а також охоплення не менше 70% районів/громад області (з ціллю 100%). Також визначені орієнтовні квоти за статтю, віком, статусом інвалідності та іншими ознаками, які порівнюються з фактичною структурою вибірки після завершення збору даних.

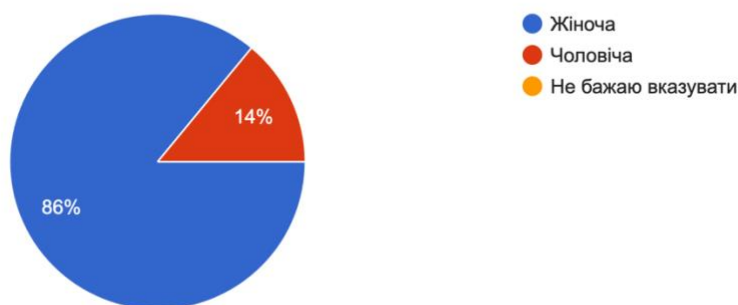
Якість опитування оцінюється за часткою повністю заповнених анкет (ціль – не менше 80%), змістовністю відкритих відповідей (не менше 60% респондентів дають розгорнуті описи проблем і пропозицій), часткою контактів для зворотного зв'язку (не менше 40%), а також за своєчасністю підготовки звіту й використання результатів у роботі Ради ВПО.

Базова інформація відповідно блоків анкети опитування

Блок 1. Загальна інформація по респондентам

Діаграма 1. «Ваша стать»

Ваша стать
214 ответов

Ця діаграма показує гендерний профіль респондентів, які взяли участь в опитуванні. Серед 214 респондентів 86% ідентифікували себе як жінки, 14% – як чоловіки, варіант «не бажаю вказувати» фактично не був використаний.

Так як у вибірці домінують жінки (86%), що означає, що результати опитування насамперед відображають жіночий досвід вимушеного переміщення та інтеграції ВПО Луганської області. Частка чоловіків становить лише 14%, при тому що категорія «не бажаю вказувати» лишилася по суті без відгуків, отже, респонденти загалом готові відкрито повідомляти про свою стать.

Висновки та аналітичні інтерпретації:

1. Гендерний перекося вибірки.

- Переважання жінок свідчить, що у поточній хвилі опитування краще представлено бачення та потреби жінок-ВПО, особливо тих, хто активний у громадських ініціативах, групах допомоги, освітніх заходах.
 - Голос чоловіків, зокрема ветеранів, працівників промислових підприємств, осіб, що зайняті повний робочий день, може бути недопредставлений, що варто враховувати при узагальненні висновків.
- 2. Гендерні ролі в доступі до підтримки.**
- Жінки часто виконують роль «менеджерів виживання» сім'ї: шукають інформацію, заповнюють анкети, звертаються по допомогу, тому вони більш видимі у дослідженні.
 - Чоловіки можуть сприймати участь в опитуваннях як менш пріоритетну або пов'язувати її з недовірою до інституцій, що потребує окремих підходів для залучення.
- 3. Вплив на інтерпретацію інших результатів.**
- Далі у звіті варто зазначити, що висновки щодо потреб у працевлаштуванні, житлі, соціальних послугах та участі в програмах підтримки здебільшого базуються на жіночому досвіді й можуть не повністю відображати специфічні потреби чоловіків-ВПО.
 - Для оцінки гендерного балансу політик Ради ВПО доцільно порівнювати ці результати з адміністративними даними чи іншими дослідженнями, де структура ВПО за статтю більш наближена до реальної демографічної картини.

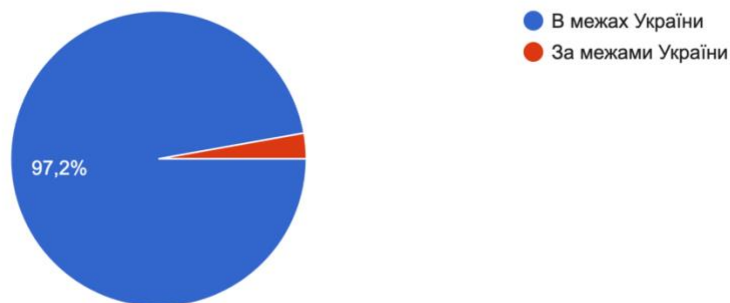
Рекомендації для Ради ВПО та партнерів

- 1. Забезпечити кращу репрезентативність чоловіків-ВПО.**
- В наступних хвилях опитування варто цілеспрямовано залучати чоловіків через ветеранські спільноти, робочі колективи, чоловічі групи підтримки, спортивні чи професійні об'єднання, а також через роботодавців, які працевлаштовують ВПО.
 - Можливо запровадити окремі фокус-групи чи глибинні інтерв'ю з чоловіками-ВПО та ветеранами, щоб доповнити кількісні дані якісним аналізом їхніх потреб.
- 2. Інтегрувати гендерний підхід у програми підтримки.**
- Оскільки більшість респондентів – жінки, при розробці програм варто враховувати специфічні виклики жіночих домогосподарств: поєднання догляду за дітьми / людьми похилого віку, пошуку роботи, участі в програмах та обмежень мобільності.
 - Паралельно необхідно уникати ситуації, коли чоловіки опиняються «поза фокусом» програм через меншу видимість у дослідженнях; у звіті можна прямо зазначити, що потрібні цільові заходи для чоловічих груп ризику (ветерани, чоловіки без роботи, чоловіки з інвалідністю).
- 3. Комунікаційні кампанії з акцентом на гендерну рівність.**
- Рада ВПО може використовувати результати цієї діаграми для адвокації гендерно чутливих підходів: показати, що жінки активно включаються в процеси прийняття рішень, але слід забезпечити паритетну участь і чоловіків.

- В інформаційних матеріалах і на заходах варто підкреслювати, що голос кожної групи ВПО важливий, і звертатися окремо до чоловіків-ВПО із запрошенням долучатися до опитувань, робочих груп та консультацій.

Діаграма 2. «Місце фактичного проживання сьогодні»

Місце Вашого фактичного проживання сьогодні:
214 ответов

Діаграма відображає, у яких населених пунктах та громадах респонденти фактично проживають на момент опитування. Ця картинка дає змогу побачити концентрацію ВПО в конкретних громадах області та планувати адресну роботу Ради ВПО й партнерів саме там, де запитів найбільше.

З цієї діаграми бачимо, що із 214 респондентів переважна більшість (97,2%) на момент опитування мешкає в Україні, і лише близько 2,8% перебувають за кордоном.

Таким чином, результати дослідження насамперед відображають досвід внутрішньо переміщених осіб, які інтегруються в українські громади.

Висновки та аналітичні інтерпретації

1. Фокус на внутрішній інтеграції.

- Структура вибірки показує, що ключові проблеми й пропозиції, зафіксовані в дослідженні, стосуються адаптації ВПО у приймаючих громадах України: житла, працевлаштування, доступу до соціальних і медичних послуг, участі в місцевому самоврядуванні.
- Це дає Раді ВПО чіткий мандат працювати насамперед із внутрішніми процесами інтеграції в межах країни, включно з міжрегіональними переміщеннями.

2. Обмежене представлення досвіду за кордоном.

- Невелика частка тих, хто перебуває за межами України, означає, що результати щодо життя ВПО за кордоном, визнання кваліфікацій,

доступу до послуг у приймаючих країнах та намірів повернення до України є менш репрезентативними.

- Для більш глибокого розуміння цих аспектів доцільно планувати окремі дослідження або цільові опитування саме серед українців за кордоном.

3. Відображення реального контексту Луганської області.

- Висока частка ВПО, що залишаються в Україні, свідчить, що, попри тривалий конфлікт і масові переміщення з Луганщини, значна частина людей прагне будувати життя в українських громадах, а не остаточно емігрувати.
- Це важливий аргумент для донорів та органів влади на користь довгострокових інвестицій у житло, зайнятість, соціальні послуги саме всередині країни.

Рекомендації для Ради ВПО та партнерів

1. Пріоритизація програм на території України.

- Основний масив програм Ради ВПО логічно зосередити на підтримці інтеграції у громадах України: розвиток соціальних послуг, житлових рішень, програм зайнятості, підтримки МСБ та освітніх можливостей для ВПО.
- Потрібно забезпечити координацію між обласною адміністрацією, громадами прийому та міжнародними організаціями, щоб уникнути дублювання гуманітарних заходів та посилити інвестиції у довгострокові рішення.

2. Цільові інструменти для ВПО за кордоном.

- Для тієї невеликої групи респондентів, що перебувають за межами України, варто розглянути спеціальні комунікаційні продукти: онлайн-консультації щодо реінтеграції, інформацію про можливості повернення, дистанційні освітні та професійні програми.
- Рада ВПО може виступати «мостом» між діаспорою ВПО Луганщини та місцевими громадами, які потенційно прийматимуть людей у разі повернення.

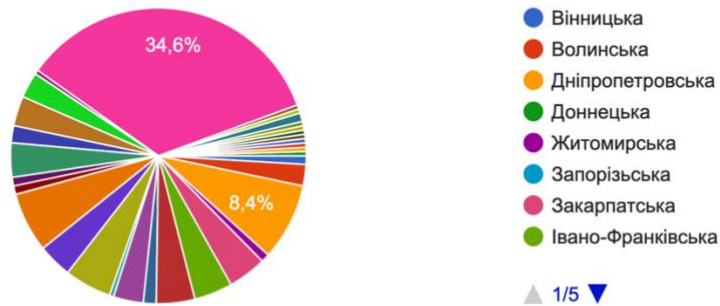
3. Моніторинг змін у географії проживання.

- Оскільки ситуація з переміщеннями є динамічною, доцільно повторювати цей показник у кожній хвилі опитувань (квартал/півріччя), щоб бачити, чи змінюється частка тих, хто виїжджає або повертається з-за кордону.
- Дані про географію проживання можна поєднувати з іншими показниками (зайнятість, участь у програмах, наміри повернення), щоб будувати сценарії для реінтеграційної та міграційної політики.

Діаграма 3. «Місце перебування зараз та область фактичного проживання»

Місце Вашого перебування зараз та область Вашого фактичного проживання:

214 ответов

На цій діаграмі показано поєднання місця перебування (внутрішня міграція між громадами, області України, перебування за кордоном) та області фактичного проживання.

Такий розріз дозволяє розуміти мобільність ВПО, а також визначити, де саме нині формуються спільноти ВПО, з якими варто налагоджувати системну комунікацію.

Для цієї діаграми бачимо, що респонденти ВПО Луганської області зараз проживають у різних областях України, при цьому одна область – Закарпатська концентрує близько 34,6% відповідей, а друга – Дніпропетровська близько 8,4%, інші області представлені меншими частками. Діаграма відображає поточну область проживання респондентів: серед варіантів найбільш присутні Вінницька, Волинська, Дніпропетровська, Житомирська, Запорізька, Закарпатська, Івано-Франківська та інші області України.

Розподіл відповідей за областями фактичного проживання відображає не лише географію переміщення ВПО, а й різну активність гуманітарних хабів та мереж ВПО в цих регіонах: там, де долучилося більше респондентів, хаби й спільноти краще комунікують із переселеними та залучають їх до консультаційних процесів

Аналітичні інтерпретації

1. Формування «ядер» спільнот ВПО в окремих областях.

- Концентрація понад третини респондентів у одній області показує, що саме там сформувалося найбільше «ядро» спільноти ВПО з Луганщини, яке потенційно може бути активним партнером для Ради ВПО, донорів і органів місцевого самоврядування.
- Область із часткою 8,4% та кілька інших із помітними частками утворюють «другий рівень» концентрації, який теж варто враховувати

під час планування виїзних заходів, робочих груп та інформаційних кампаній.

2. Розсіяність та міжрегіональна мобільність ВПО.

- Наявність багатьох секторів на діаграмі (різні області з невеликими частками) демонструє, що ВПО Луганської області є розсіяними по всій Україні, а їхня мобільність залишається високою: люди переїжджають туди, де знаходять житло, роботу, безпечніші умови.
- Це означає, що програми підтримки не можуть обмежуватися однією областю, навіть якщо вона домінує за кількістю респондентів; потрібна мережова логіка роботи, включно з онлайн-форматами.

3. Вплив приймаючого регіону на потреби.

- Різні області мають різний рівень розвитку ринку праці, житлової інфраструктури, соціальних послуг та можливостей участі в місцевому самоврядуванні, що позначається на специфіці запитів ВПО.
- Наприклад, області з потужними промисловими чи аграрними секторами можуть пропонувати більше варіантів працевлаштування, тоді як інші дають кращі можливості для транскордонної мобільності чи туризму, але менше варіантів довгострокового житла.

Рекомендації для Ради ВПО та партнерів

1. Визначити пріоритетні області для пілотних програм.

- Область, що концентрує 34,6% респондентів, доцільно визначити як головний майданчик для запуску пілотних інтеграційних програм: консультативні хаби, робочі групи ВПО, пілотні моделі соціальних послуг, житлові проекти.
- Области з помітними, але меншими частками (8,4% та інші) варто включити до «другої хвилі» впровадження програм, забезпечивши для них адаптовані формати (онлайн-засідання, міжобласні робочі групи, мобільні виїзні команди).

2. Побудувати міжрегіональну мережу Ради ВПО.

- З огляду на географічну розпорошеність ВПО, Раді ВПО Луганської області варто працювати як мережевій структурі: залучати контактних осіб/координаторів у ключових приймаючих областях, створювати спільні онлайн-майданчики для обміну досвідом та моніторингу потреб.
- Таке мережування допоможе враховувати локальний контекст кожної області (рівень послуг, практики роботи з ВПО, доступ до програм підтримки) й уникнути «сліпих зон», де ВПО фактично є, але їхні проблеми мало видимі.

3. Адаптувати програми до різних регіональних контекстів.

- При плануванні програм варто врахувати, що потреби ВПО, які живуть в західних областях (наприклад, Закарпатська, Івано-Франківська), можуть відрізнятися від потреб тих, хто проживає в центральних чи південних регіонах (Дніпропетровська, Запорізька тощо).
- Це означає, що «універсальні» програми слід доповнювати регіонально адаптованими компонентами: наприклад, різні акценти в програмах

працевлаштування, різні моделі житлових рішень, різні формати комунікацій з місцевою владою.

4. Моніторинг змін географії проживання у динаміці.

- Доцільно повторювати це питання у кожній хвилі опитування (квартал/півріччя) й відстежувати, чи збільшується частка певних регіонів, чи з'являються нові області, куди переміщуються ВПО.
- Зміни в географії проживання можна поєднувати з даними про участь у програмах підтримки, зайнятість та наміри повернення, щоб будувати сценарії розвитку мережі ВПО та планувати відповідні політики.

5. До складу Ради варто включати активних представників інших областей.

- Оскільки значна частина ВПО з Луганщини мешкає за межами області, доцільно передбачити участь у Раді ВПО представників із ключових приймаючих регіонів (принаймні з тих, де частка респондентів найбільша).
- Це дозволить Раді враховувати специфіку життя ВПО в різних регіонах, а не лише в адміністративному центрі, та будувати міжрегіональні партнерства з громадами прийому.

6. Потрібна системна робота із залученістю ВПО.

- Діаграма показує, що активність респондентів нерівномірна між областями; це сигнал, що там, де частка низька, потрібно посилити інформування, проводити виїзні зустрічі, запроваджувати онлайн-консультації, краще пояснювати роль і повноваження Ради ВПО.
- Варто використовувати рекомендації щодо залучення ВПО до ухвалення рішень: чітко комунікувати, які саме питання розглядаються, які результати очікуються, як саме голос ВПО вплине на політику (слухання, громадські обговорення, спільне формулювання пропозицій).

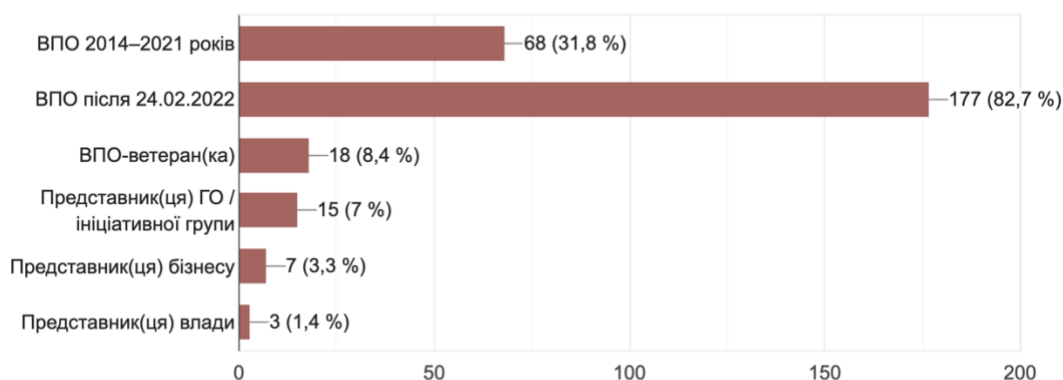
7. Посилення співпраці з гуманітарними хабами.

- Там, де хаби вже активно залучили ВПО до опитування, Рада ВПО може розвивати партнерство: спільні консультації, інформаційні кампанії, збір проблемних питань і кейсів для адвокації.
- В інших областях варто ідентифікувати потенційних партнерів (хаби, НУО, ініціативні групи) й підтримати їх у розвитку інтеграційних послуг, використовуючи досвід більш активних регіонів.

Діаграма 4. «Оберіть статуси, які відповідають Вам (можна кілька варіантів)»ґ

Оберіть статуси, які відповідають Вам (можна кілька варіантів):

214 ответов

Ця діаграма показує, що більшість учасників опитування ідентифікують себе як ВПО, які перемістилися після 24.02.2022 (82,7%), тоді як третина має досвід переміщення ще у 2014–2021 роках (31,8%), а частина респондентів водночас має додаткові статуси – ветеран(ка), представник(ця) ГО/ініціативної групи, бізнесу чи влади).

177 респондентів (82,7%) позначили статус «ВПО після 24.02.2022», що свідчить про домінування «нової хвилі» переміщених осіб, пов'язаної з повномасштабним вторгненням.

68 респондентів (31,8%) мають досвід переміщення у 2014–2021 роках, тобто належать до «старої хвилі» ВПО з початкової фази конфлікту на сході України.

18 осіб (8,4%) вказали статус «ВПО-ветеран(ка)», 15 осіб (7%) – представники ГО / ініціативних груп, 7 осіб (3,3%) – представники бізнесу, і 3 особи (1,4%) – представники влади.

Висновки та аналітичні інтерпретації

1. Накладення «старої» та «нової» хвиль ВПО.

- Значна частка респондентів із досвідом переміщення у 2014–2021 роках означає, що частина людей живе в статусі ВПО уже понад десять років, проходячи кілька етапів адаптації, зміни місця проживання та роботи.
- Одночасне домінування ВПО «після 24.02.2022» показує, що Рада ВПО працює з дуже неоднорідною групою: є як «довгостроково переселені»,

так і «нові переселені», їхні потреби й очікування від політик можуть суттєво відрізнятися.

2. Наявність ветеранського виміру.

- 8,4% респондентів – ВПО-ветерани або ветеранки; це люди, які мають бойовий досвід і водночас стикаються з викликами переміщення (житло, здоров'я, соціальні гарантії, працевлаштування).
- Їхня подвійна вразливість (ветеранський статус + ВПО) потребує спеціальних рішень: доступної реабілітації, ветеранських програм, психосоціальної підтримки, адаптованих житлових та працевлаштувальних рішень.

3. Активістський та лідерський потенціал спільноти.

- 7% респондентів – представники ГО чи ініціативних груп, 3,3% – представники бізнесу, а 1,4% – представники влади.
- Це говорить про те, що серед ВПО є ядро активних людей, які мають досвід реалізації проєктів, ведення бізнесу, роботи в органах влади, й можуть стати ключовими агентами змін у Раді ВПО, гуманітарних хабах та програмах підтримки.

Рекомендації для Ради ВПО та політик

1. Диференційовані програми для «старої» та «нової» хвиль ВПО.

- Для ВПО 2014–2021 років актуальні питання довгострокового житла, повноцінної інтеграції в громади, стабільної зайнятості, подолання «втоми від невизначеності» та перегляду статусу ВПО.
- Для ВПО після 24.02.2022 важливіші екстрені та середньострокові рішення: стабілізація житлової ситуації, первинна інтеграція, підтримка у перекваліфікації, психосоціальний супровід, доступ до базових соціальних послуг.
- Рада ВПО може розробити окремі пакети рекомендацій/програм для цих двох підгруп, щоб уникнути «усереднення» потреб.

2. Ветеранська компонента в роботі Ради ВПО.

- Доцільно створити окрему робочу групу чи напрям «ветеранська політика та реінтеграція», куди залучити ВПО-ветеранів і представників ветеранських сервісів.
- Це дозволить інтегрувати питання лікування, реабілітації, психологічної підтримки, працевлаштування та бізнес-грантів для ветеранів у загальну стратегію роботи з ВПО.

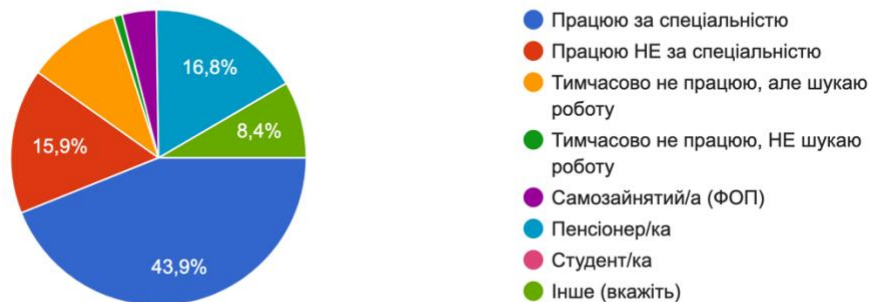
3. Інституціоналізація активістів, бізнесу та представників влади в Раді ВПО.

- Активних представників ГО/ініціативних груп варто системно залучати до засідань Ради ВПО, робочих груп, розробки проєктів та адвокаційних кампаній; вони можуть брати на себе частину комунікаційних та організаційних функцій.
- Представників бізнесу слід розглядати як партнерів для програм працевлаштування ВПО, підготовки кадрів, стажувань і підтримки МСБ; їхнє залучення може зменшити залежність ВПО від гуманітарної допомоги.

- Ті кілька представників влади, які є серед респондентів, можуть виступати «точками доступу» до рішень ОМС/ОВА та допомагати Раді ВПО краще інтегрувати свої рекомендації у формальні процеси.
- 4. Підсилення участі малопредставлених статусних груп.**
- Оскільки частка представників бізнесу та влади невелика, варто цілеспрямовано збільшувати їхню участь у майбутніх хвилях опитування й у роботі Ради ВПО (через запрошення, партнерські заходи, інформаційні кампанії).
 - Це допоможе зняти бар'єри взаємної недовіри («ВПО – влада», «ВПО – бізнес») та сформулювати більш комплексні рішення, у яких враховано перспективу різних акторів.

Діаграма 5. «Який Ваш поточний статус зайнятості?»

Який Ваш поточний статус зайнятості?
214 ответов

За цією діаграмою бачимо, що майже половина респондентів (43,9%) працює за своєю спеціальністю, 15,9% – працюють, але не за спеціальністю, 16,8% тимчасово не працюють і шукають роботу, 8,4% – не працюють і не шукають, а решта – самозайняті (ФОП), пенсіонери, студенти чи мають інший статус зайнятості.

43,9% респондентів мають оплачувану зайнятість за спеціальністю – це свідчить про те, що значна частина ВПО змогла інтегруватися в ринок праці у приймаючих громадах, зберігши або відновивши свій професійний профіль.

15,9% працюють не за спеціальністю, що часто означає вимушену зміну професії, зниження кваліфікації та/або доходів порівняно з довоєнним періодом.

16,8% тимчасово не працюють, але перебувають у пошуку роботи, тоді як 8,4% не працюють і не шукають роботу (через стан здоров'я, догляд за дітьми/родичами, пенсійний вік тощо).

Окремі групи становлять самозайняті/ФОП, пенсіонери, студенти та ті, хто обрали варіант «інше (вказіть)» – сумарно це кілька відсотків вибірки.

Аналітичні інтерпретації

1. **Високий рівень формальної інтеграції, але не завжди якісної.**
 - Те, що 59,8% (43,9% + 15,9%) мають роботу, показує, що більшість ВПО змогли знайти зайнятість у приймаючих громадах.
 - Однак майже третина працює не за спеціальністю або взагалі не працює, що сигналізує про втрату професійного капіталу: люди змушені переходити на менш кваліфіковані, нижче оплачувані або тимчасові види діяльності.
2. **Сегмент активного пошуку роботи.**
 - 16,8% респондентів активно шукають роботу; це та група, яка є ключовою цільовою аудиторією для програм працевлаштування, перекваліфікації, кар'єрного консультування та стажувань.
 - Вони вже мотивовані до участі, і правильні інструменти (job-matching, курси, менторство, бізнес-гранти) можуть швидко перевести їх з безробіття до зайнятості.
3. **Група, яка не шукає роботу.**
 - 8,4% респондентів не працюють і не шукають роботу – до них можуть входити люди з інвалідністю, особи, що здійснюють догляд, пенсіонери або ті, хто перебуває у стані вигорання/кризи.
 - Для цієї групи потрібно не стільки працевлаштування, скільки підтримка (соціальні й медичні послуги, психосоціальний супровід, програми денного догляду, послуги «віддиху» для опікунів).
4. **Потенціал самозайнятих та ФОП.**
 - Наявність самозайнятих/ФОП (невелика, але помітна частка) означає, що серед ВПО є люди, готові розвивати підприємницькі ініціативи, створювати робочі місця й перетворювати гуманітарні хаби на економічні простори.
 - Їм потрібні програми підтримки МСБ: гранти, дешеві кредити, консультації з оподаткування, маркетингу, доступу до ринків.

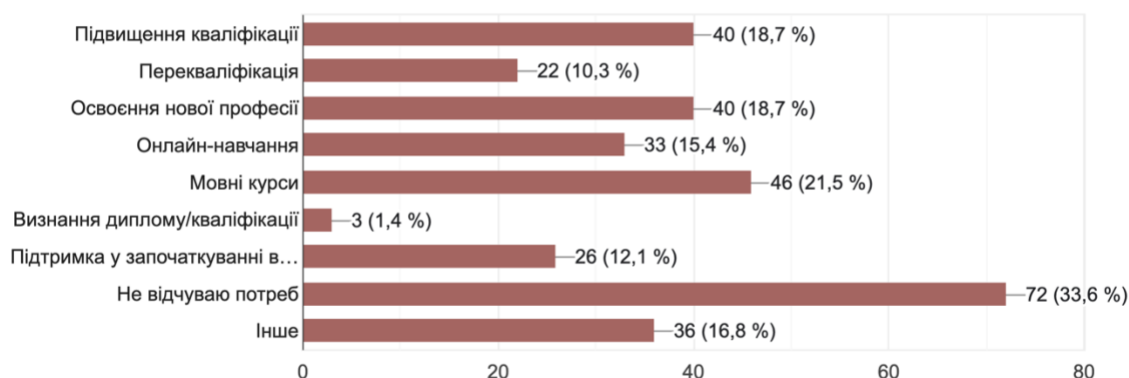
Рекомендації для Ради ВПО та партнерів

1. **Розробити комплексну програму працевлаштування ВПО.**
 - Для тих, хто працює не за спеціальністю, потрібні програми перекваліфікації, визнання компетенцій, професійні курси, які дозволять повернутися до більш кваліфікованої, достойно оплачуваної роботи.
 - Для тих, хто активно шукає роботу, варто організувати ярмарки вакансій, індивідуальні кар'єрні консультації, співпрацю з центрами зайнятості та бізнесом, створення програм стажування.
2. **Цільова підтримка для груп, які не шукають роботу.**

- Рада ВПО може ініціювати розробку пакету соціальних послуг для осіб, які не працюють і не шукають роботу: послуги догляду, психологічна підтримка, соціальний супровід, доступ до медичних програм.
 - Важливо не тиснути на них із вимогою «всі мають працевлаштуватися», а враховувати їхній стан здоров'я, сімейні обставини та реалістичні можливості.
- 3. Підтримка самозайнятих та підприємців серед ВПО.**
- В опитуванні вже є невелика група ФОП/самозайнятих – їх доцільно залучати до розробки програм підтримки МСБ для ВПО, щоб рішення базувалися на реальному підприємницькому досвіді.
 - Можна створити окрему робочу групу Ради ВПО з фокусом на економічну інтеграцію та підприємництво, куди увійдуть самозайняті, представники бізнесу та експерти з розвитку економіки громад.
- 4. Інтеграція результатів у загальну стратегію.**
- Результати цієї діаграми слід поєднати з даними про професійні потреби (діаграма 6) та участь у програмах підтримки, щоб сформувати цілісний блок рекомендацій з економічної інтеграції ВПО.
 - У звіті для ОВА/донорів варто чітко показати: яка частка ВПО вже інтегрована в ринок праці, яка – у зоні ризику, і які конкретні інтервенції можуть перевести людей із «нестабільних» статусів в більш захищені.

Діаграма 6. «У Вашому професійному розвитку чи відчуваєте Ви потреби (можна обрати кілька варіантів)»

У Вашому професійному розвитку чи відчуваєте Ви потреби (можна обрати кілька варіантів):
214 ответов

За цією діаграмою бачимо, що частина респондентів має виражені освітні й професійні запити (мовні курси, підвищення кваліфікації, онлайн-навчання, підтримка

в започаткуванні бізнесу), але водночас найбільша група – 33,6% – заявляє, що не відчуває професійних потреб.

46 респондентів (21,5%) зазначили потребу в мовних курсах – це може стосуватися як іноземних мов (для роботи за кордоном або онлайн), так і української/державної мови для кращої інтеграції в нових громадах.[[ppl-ai-file-upload.s3.amazonaws](#)]

40 респондентів (18,7%) хочуть підвищувати кваліфікацію, ще 40 (18,7%) – освоювати нову професію; це показує, що майже п'ята частина вибірки готова вкладати зусилля у розвиток або зміну професії.[[ppl-ai-file-upload.s3.amazonaws](#)]

33 респонденти (15,4%) відзначили інтерес до онлайн-навчання, а 26 (12,1%) – потребу в підтримці у започаткуванні власного бізнесу.

Лише 3 людини (1,4%) згадали про потребу у визнанні дипломів/кваліфікацій, що може бути пов'язано із тим, що більшість працює в Україні та не намагається формально визнавати дипломи за кордоном.

Найбільша група – 72 респонденти (33,6%) – відповіли «не відчуваю потреб», а 36 (16,8%) обрали варіант «інше». Оскільки можна було обирати кілька варіантів, це не означає повну відсутність потреб, але показує значний сегмент людей, які не бачать або не артикують освітні запити.

Висновки та аналітичні інтерпретації

1. Сильний, але не домінуючий освітній запит.

- Сукупно запити на підвищення кваліфікації, нову професію, онлайн-навчання, мовні курси і підтримку в бізнесі охоплюють значну частку респондентів, але вони розподілені між кількома напрямками.
- Це означає, що ВПО мають різні траєкторії професійного розвитку: хтось хоче «допрокачати» існуючу професію, хтось радикально змінити сферу, хтось планує власну справу, а хтось орієнтується на міжнародні чи онлайн-можливості через мовні й цифрові навички.

2. Група, яка не бачить професійних потреб.

- 33,6% респондентів заявили, що не відчувають потреб у професійному розвитку. Це може означати:
 - задоволеність нинішньою зайнятістю;
 - відсутність віри в те, що навчання змінить їхню ситуацію (низька мотивація/вигорання);
 - фокус на інших, більш нагальних проблемах (житло, здоров'я, догляд за дітьми чи родичами).
- Для звіту важливо зазначити, що «відсутність декларованих потреб» не завжди дорівнює «відсутності потреб як таких»; часто це відображає обмеженість часу, ресурсів або інформації про можливості навчання.

3. Попит на гнучкі та доступні формати навчання.

- Значний інтерес до онлайн-навчання та мовних курсів показує, що ВПО потребують гнучких форматів, які можна поєднувати з роботою, доглядом за сім'єю та переміщеннями.
 - Це особливо актуально для ВПО, які живуть у різних областях та за кордоном: онлайн-формати дозволяють долати просторові бар'єри й забезпечують рівні можливості доступу до програм.
- 4. Зародження підприємницького сегмента.**
- 12,1% респондентів цікавляться підтримкою у започаткуванні бізнесу; це потенційний сегмент майбутніх ФОП і мікропідприємців, які можуть не лише вирішити власні проблеми працевлаштування, а й створити робочі місця для інших ВПО.
 - Цей запит корелює з наявністю вже існуючих самозайнятих та ФОП у вибірці й потребує окремих програм підтримки підприємництва.

Рекомендації для Ради ВПО та партнерів

- 1. Створити «портфель» освітніх програм для різних груп.**
 - Для тих, хто хоче підвищити кваліфікацію, варто запропонувати короткі курси/тренінги, сертифікатні програми, які зміцнюють їхню позицію на ринку праці в існуючій професії.
 - Для тих, хто прагне нової професії й перекваліфікації, потрібні більш тривалі програми з наставництвом, практикою та зв'язком із роботодавцями.
- 2. Розвивати онлайн- та змішані формати навчання.**
 - З урахуванням географічної розсіяності ВПО та високого інтересу до онлайн-навчання, варто робити акцент на дистанційних курсах, вебінарах, платформах з гнучким графіком.
 - Рада ВПО може виступати партнером в адаптації існуючих онлайн-курсів (університетських, донорських) під потреби ВПО Луганської області.
- 3. Підтримка мовних курсів як інструменту мобільності.**
 - Запити на мовні курси варто врахувати і у програмах інтеграції в українські громади (українська мова), і у програмах, пов'язаних із міжнародною мобільністю (англійська, мови країн перебування).
 - Мовні курси можна поєднувати з професійними: наприклад, «англійська для ІТ/педагогів/медиків» чи «українська для працевлаштування в соціальних послугах».
- 4. Розробити програму підтримки підприємництва для ВПО.**
 - Для 12,1% респондентів із запитом на підтримку бізнесу варто створити окрему лінію програм: бізнес-школи, акселератори, мікрогранти, консультаційні центри при гуманітарних хабах.
 - До цих програм можна залучати вже існуючих ФОП і представників бізнесу з діаграми статусів (3,3%), щоб поєднати досвід та запит.
- 5. Комунікаційна робота з групою «не бачу потреб».**
 - Частина цієї групи можна «розворухати» через історії успіху, показ конкретних кейсів, де навчання допомогло ВПО перейти від нестабільної роботи чи безробіття до більш захищеної ситуації.

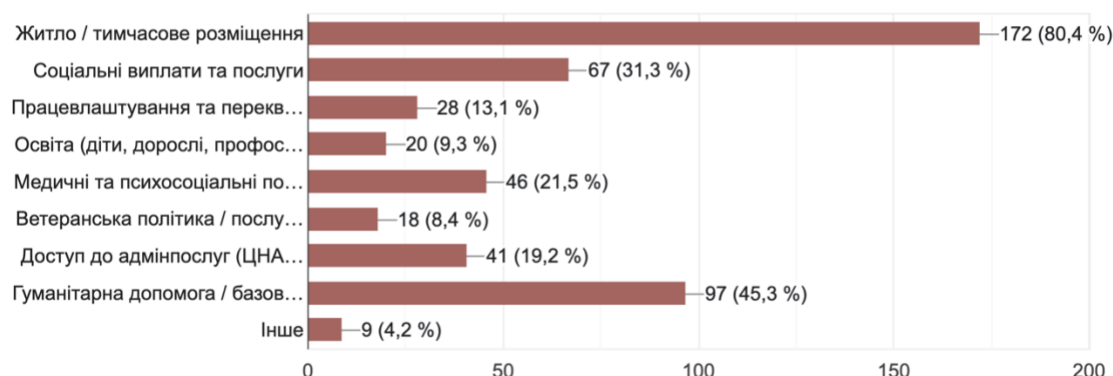
- Важливо пропонувати програми, які враховують життєві обставини людей (гнучкий графік, дистанційний формат, наявність послуг догляду за дітьми тощо).

Блок 2. Проблеми / пропозиції

Діаграма 7. «Яких сфер стосується Ваше проблемне питання/пропозиція?»

Яких сфер стосується Ваше проблемне питання/пропозиція? (можна кілька варіантів відповіді)

214 ответов

Ця діаграма показує, що проблеми й пропозиції респондентів найбільше стосуються житла/тимчасового розміщення (80,4%) та гуманітарної допомоги/базових потреб (45,3%), а також соціальних виплат і послуг, медичних і психосоціальних послуг та доступу до адмінпослуг.

172 респонденти (80,4%) вказали житло / тимчасове розміщення – це абсолютний лідер серед проблемних сфер.

97 респондентів (45,3%) зазначили гуманітарну допомогу / базові потреби (їжа, одяг, гігієна тощо), що свідчить про збереження високої залежності від гуманітарних програм.

67 осіб (31,3%) згадали про соціальні виплати та послуги, 46 (21,5%) – про медичні та психосоціальні послуги, 41 (19,2%) – про доступ до адмінпослуг (ЦНАП та ін.), 28 (13,1%) – про працевлаштування та перекваліфікацію, 20 (9,3%) – про освіту (діти, дорослі, професійна), 18 (8,4%) – про ветеранську політику / послуги.

- 9 респондентів (4,2%) обрали «інше», що відображає додаткові, більш специфічні проблеми, не включені до основних категорій.

Висновки та аналітичні інтерпретації

- 1. Житло як ключовий системний виклик.**
 - Домінування житлових питань (80,4%) показує, що для більшості ВПО базова нестабільність проживання залишається головним бар'єром інтеграції: тимчасові рішення, високі орендні та комунальні платежі, відсутність гарантій довгострокового житла.
 - Це підтверджує, що політика щодо ВПО має переходити від короткострокових, тимчасових моделей до довгострокових житлових рішень: програми оренди з підтримкою, реконструкції/будівництва, компенсацій за втрачене житло, механізмів іпотеки для ВПО тощо.
- 2. Збереження гуманітарного виміру потреб.**
 - Майже половина респондентів (45,3%) продовжує ставити гуманітарну допомогу та базові потреби в центр своєї проблематики.
 - Це означає, що значна частина ВПО досі живе у стані «постійної надзвичайної ситуації», де ресурсу ледве вистачає на базове виживання, і людям важко переходити до довгострокового планування, участі в програмах розвитку чи підприємництва.
- 3. Проблеми доступу до соціальних, медичних та психосоціальних послуг.**
 - Соціальні виплати/послуги та медичні/психосоціальні послуги разом охоплюють понад половину респондентів (31,3% і 21,5% відповідно); це свідчить про труднощі в отриманні допомоги, складні процедури, черги, недостатню поінформованість, а також дефіцит якісної психологічної підтримки.
 - ВПО часто мають комплексну потребу: не лише в матеріальній підтримці, а й у супроводі, консультуванні, терапії, роботі з травмою, що виходить за межі традиційних «соціальних виплат».
- 4. Адмінпослуги та бюрократичні бар'єри.**
 - Майже п'ята частина респондентів (19,2%) відзначила проблеми з доступом до адмінпослуг (ЦНАП та ін.), що може включати: реєстрацію місця проживання, поновлення документів, оформлення статусу ВПО, отримання пільг, реєстрацію бізнесу тощо.
 - Бюрократичні складнощі посилюють відчуття вразливості й можуть відштовхувати людей від взаємодії з державними інституціями.
- 5. Потреба у працевлаштуванні та освіті, але вона «відтиснена» житловими й гуманітарними питаннями.**
 - Працевлаштування/перекваліфікація (13,1%) та освіта (9,3%) мають менші частки порівняно з житлом і гуманітарною допомогою, що свідчить: поки базові потреби не закриті, люди не можуть повною мірою фокусуватися на професійному розвитку.
 - Водночас навіть за таких умов помітна частка респондентів уже формулює запит на роботу, перекваліфікацію й освіту, що показує потенціал для переходу від гуманітарних моделей до моделей розвитку.
- 6. Ветеранська політика як окремий, але важливий блок.**

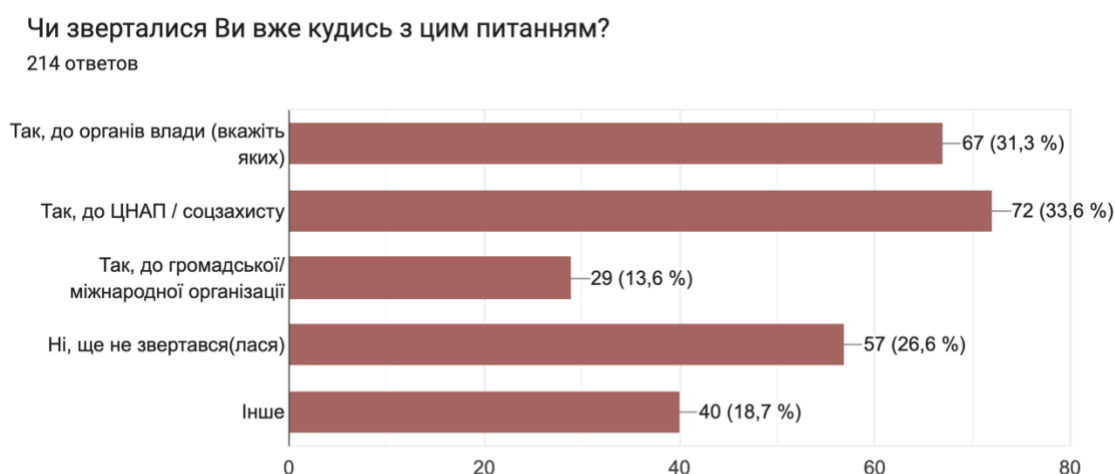
- 8,4% респондентів мають проблемні питання/пропозиції щодо ветеранської політики та послуг, що корелює з діаграмою статусів (наявністю ВПО-ветеранів).
- Ці питання часто включають забезпечення лікування, реабілітації, соціальних гарантій, працевлаштування і визнання заслуг, що потребує окремої політичної уваги на рівні області.

Рекомендації для Ради ВПО та партнерів

- 1. Житлова стратегія для ВПО Луганської області.**
 - На основі того, що 80,4% проблемних питань стосуються житла, Раді ВПО варто ініціювати розробку окремого блоку рекомендацій щодо житлової політики:
 - програми довгострокової оренди з субсидіями;
 - підтримка реконструкції та будівництва;
 - механізми компенсації за зруйноване житло;
 - моделі кооперативного чи соціального житла для ВПО.
 - Цей блок має стати центральним у діалозі з ОВА, громадами та донорами.
- 2. Перехід від гуманітарних до інтеграційних рішень.**
 - Висока частка запитів щодо гуманітарної допомоги показує, що програми базової підтримки мають продовжуватися, але паралельно необхідно інвестувати у рішення, які зменшують залежність від гуманітарки: працевлаштування, підприємництво, житло, доступ до якісних послуг.
 - Рада ВПО може використовувати ці дані для аргументації перед донорами: «класична гуманітарка» залишається важливою, але без інвестицій у розвиток люди застрягають у стані постійної кризи.
- 3. Посилення доступу до соціальних, медичних та психосоціальних послуг.**
 - Необхідно розвивати інструменти «м'яких» послуг: соціальний супровід, інформаційно-консультаційні центри, мобільні бригади, психосоціальну підтримку, групи самопомоги.
 - Раді ВПО варто працювати з профільними департаментами (соцзахисту, охорони здоров'я) над спрощенням процедур, зменшенням бюрократичних бар'єрів, покращенням комунікації щодо наявних послуг.
- 4. Маршрутизація адмінпослуг для ВПО.**
 - З огляду на 19,2% запитів щодо адмінпослуг, доцільно розробити «маршрутні карти» для ВПО: покрокові інструкції, як отримати ключові послуги в ЦНАП, які документи потрібні, куди звертатися у складних випадках.
 - Можна створити спеціальні «вікна для ВПО» у ЦНАП або мобільні команди, які проводитимуть виїзні прийоми в громадах з високою концентрацією переселених.
- 5. Інтеграція працевлаштування, освіти й ветеранської політики в житловий та гуманітарний контекст.**

- Програми зайнятості, перекваліфікації та освіти мають враховувати, що люди часто живуть у тимчасовому житлі, мають нестабільні доходи та високий рівень стресу.
- Ветеранські програми слід інтегрувати у загальну стратегію роботи з ВПО, забезпечивши для ветеранів пріоритетний доступ до житлових рішень, реабілітації та працевлаштування.

Діаграма 8. «Чи зверталися Ви вже кудись з цим питанням?»

За цією діаграмою видно, що частина ВПО вже намагалася вирішити свої проблеми через різні інституції: 33,6% зверталися до ЦНАП/соцзахисту, 31,3% – до органів влади, 13,6% – до громадських/міжнародних організацій, але 26,6% взагалі ще не зверталися, а 18,7% обрали «інше».

72 респонденти (33,6%) відповіли «Так, до ЦНАП / соцзахисту», що показує велику роль системи соціального захисту та центрів надання адмінпослуг у роботі з проблемами ВПО.

67 осіб (31,3%) зверталися до органів влади (з проханням вказати, яких саме), тобто використовували канали місцевих/обласних адміністрацій, рад, депутатів, виконкомів.

29 респондентів (13,6%) зверталися до громадської чи міжнародної організації – НУО, благодійних фондів, гуманітарних хабів, міжнародних програм.

57 осіб (26,6%) зазначили, що ще не зверталися, а 40 (18,7%) – обрали варіант «інше» (наприклад, звернення до неформальних мереж, приватних осіб, онлайн-спільнот).

Висновки та аналітичні інтерпретації

1. Висока активність частини ВПО у пошуку рішень.

- Більше половини респондентів уже пробували вирішити свої проблеми через офіційні інституції (ЦНАП/соцзахист, органи влади), а ще частина – через громадські/міжнародні організації.
- Це свідчить, що ВПО не залишаються пасивними: вони шукають шляхи вирішення, однак системні бар'єри (затягнуті процедури, відмови, обмежені ресурси) змушують їх звертатися до Ради ВПО як до додаткового каналу впливу.

2. Чверть респондентів не зверталася ніде.

- 26,6% людей ще не зверталися з проблемним питанням до жодної інституції; причини можуть бути різні:
 - відсутність інформації, куди й як звертатися;
 - недовіра до органів влади та соцзахисту;
 - негативний досвід раніше;
 - відчуття, що «немає сенсу» або «все одно не допоможуть».
- Ця група особливо важлива для Ради ВПО: саме для них Рада може стати першою доступною «точкою входу», яка допомагає перевести їх із пасивності до активної позиції.

3. Роль НУО та міжнародних організацій як додаткового ресурсу.

- Хоча до громадських/міжнародних організацій зверталися менше людей (13,6%), їхня роль може бути ключовою там, де державні системи не справляються або мають жорсткі обмеження.
- Дані діаграми можуть бути використані для побудови партнерств: Рада ВПО має працювати як міст між ВПО й НУО/міжнародними організаціями, допомагаючи людям потрапляти в релевантні програми.

4. «Інше» як індикатор неформальних практик.

- Варіант «інше» (18,7%) може включати звернення до знайомих, волонтерів, онлайн-спільнот, приватних консультантів, неформальних лідерів; це показує значення неформальних мереж підтримки, які часто працюють швидше й гнучкіше, ніж офіційні структури.

Рекомендації для Ради ВПО та партнерів

1. Рада ВПО як координуючий та «навігаційний» центр.

- Рада ВПО може виступати інституцією, яка не лише збирає проблемні питання, але й «маршрутизує» їх до відповідних органів: ЦНАП/соцзахист, департаменти ОВА, громади, НУО, міжнародні програми.
- Для цього варто розробити прості алгоритми: «якщо проблема житлова – куди звертатися», «якщо питання соцвиплат – які інституції

компетентні», «якщо потрібна психосоціальна підтримка – які хаби/організації працюють».

2. Робота з групою, яка не зверталася.

- Необхідні спеціальні інформаційні кампанії: пояснити, що звернення до Ради ВПО не замінює, але доповнює офіційні механізми; показати реальні кейси, де колективні звернення ВПО допомогли змінити рішення чи запустити нові програми.
- Корисно організовувати виїзні зустрічі в громадах, де ВПО мало звертаються до інституцій, створювати «кабінети довіри» при гуманітарних хабах, де можна неформально обговорити проблему й отримати допомогу в її формалізації.

3. Партнерство з ЦНАП/соцзахистом та органами влади.

- Висока частка звернень до ЦНАП/соцзахисту й органів влади означає, що саме ці системи мають бути основними партнерами Ради ВПО: спільні консультаційні дні, тренінги для працівників ЦНАП щодо специфіки роботи з ВПО, узгодження стандартів реагування на колективні звернення.
- Можна розробити протоколи: як органи влади враховують рекомендації Ради ВПО, які строки розгляду, як надається зворотний зв'язок респондентам.

4. Залучення та підтримка НУО та міжнародних організацій.

- Раді ВПО варто створити базу активних НУО/міжнародних організацій у приймаючих областях, які вже працюють із ВПО, та налагодити механізм перенаправлення кейсів до них.
- Це посилить спроможність реагування на проблеми, особливо в сферах, де державні системи обмежені (гуманітарна допомога, психосоціальна підтримка, програми МСБ).

5. Моніторинг результатів звернень.

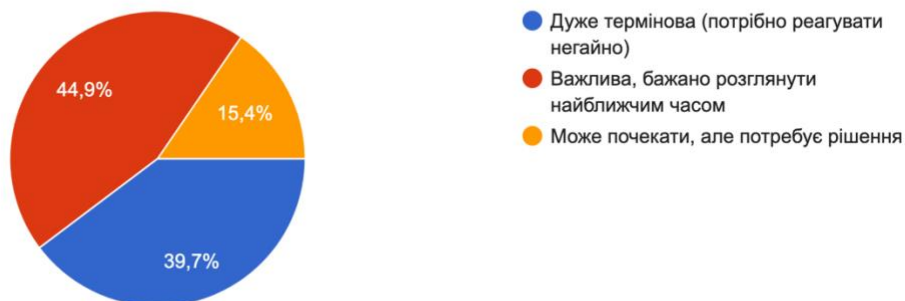
- Раді ВПО варто не лише фіксувати факт звернень, а й відстежувати, який результат респонденти отримали: вирішено, частково вирішено, відмовлено, без відповіді.
- Це дозволить будувати аргументи для реформ: показувати, де системи працюють добре, а де масово не справляються, і формувати пріоритети для змін (спрощення процедур, додаткові ресурси, стандарти роботи з ВПО).

Блок 3. Пропозиції та очікування

Діаграма 9. «Наскільки терміново є ця проблема/пропозиція?»

Наскільки терміново є ця проблема/пропозиція?

214 ответов

Діаграма показує, що більшість респондентів оцінюють свої проблеми та пропозиції як термінові: 39,7% вважають їх «дуже терміновими» (потрібно реагувати негайно), а 44,9% – «важливими, бажано розглянути найближчим часом», лише 15,4% вказали, що проблема може почекати.

39,7% респондентів обрали варіант «дуже термінова, потрібно реагувати негайно», що свідчить про високий рівень актуальності та стресу, пов'язаних із їхньою ситуацією.

44,9% позначили проблему як «важливу, бажано розглянути найближчим часом», тобто визнають її пріоритетною, але допускають, що вирішення може потребувати певного часу.

15,4% вважають, що питання «може почекати, але потребує рішення», тобто воно не є критичним у короткостроковій перспективі, але все одно має бути включене в порядок денний.

Висновки та аналітичні інтерпретації

1. Висока загальна «температура» проблем.

- Сукупно 84,6% (39,7% + 44,9%) респондентів оцінюють свої проблеми як термінові або дуже важливі, що підтверджує, що більшість ВПО живуть у стані постійного напруження, пов'язаного з житлом, базовими потребами, доступом до послуг, працевлаштуванням.

- Це означає, що для них питання, підняті в анкеті, не є «абстрактними» – вони безпосередньо впливають на щоденне виживання та якість життя.
- 2. Потреба у пріоритизації та розподілі ресурсів.**
- Висока частка «дуже термінових» проблем вимагає від Ради ВПО та партнерів побудувати систему пріоритизації: які кейси та теми потребують негайного реагування (наприклад, загроза втрати житла, відсутність доступу до базових ліків, критичні випадки насильства чи дискримінації).
 - Питання, які можуть почекати, варто консолідувати й включати до середньострокових програм, планів роботи робочих груп, стратегічних документів.
- 3. Сигнал про обмежену довіру до «довгих» процедур.**
- Те, що лише 15,4% готові чекати, може свідчити про низьку терпимість до затягування процесів: ВПО мають досвід бюрократичних затримок, відкладених рішень, відсутності зворотного зв'язку.
 - Для підвищення довіри до Ради ВПО та органів влади важливо демонструвати конкретні, навіть якщо часткові, результати у стислі терміни, а також прозоро комунікувати часові рамки розгляду звернень.

Рекомендації для Ради ВПО та партнерів

- 1. Запровадити систему «швидкого реагування» на найтерміновіші кейси.**
- Рада ВПО може створити окремий механізм для кейсів, які респонденти позначили як «дуже термінові»:
 - спеціальний реєстр таких випадків;
 - оперативні засідання робочих груп;
 - пряма комунікація з профільними департаментами або гуманітарними хабами.
 - Це допоможе показати, що голос ВПО не лише фіксується, а й реально запускає швидкі дії.
- 2. Пріоритизація тем у порядку денному Ради ВПО.**
- При плануванні засідань Ради ВПО варто враховувати цю діаграму:
 - спочатку розглядати проблеми, які переважна більшість оцінює як термінові (житло, базові потреби, критичні випадки доступу до послуг);
 - далі – важливі, але менш критичні питання (працевлаштування, освіта, довгострокові програми).
- 3. Комунікація про часові рамки й статус розгляду.**
- Необхідно розробити прозору систему інформування респондентів:
 - які проблеми вже взяті до розгляду;
 - у якому статусі знаходиться кожне питання;
 - які рішення прийняті або заплановані.
 - Це знижує рівень тривоги й показує, що, навіть якщо рішення не миттєве, процес рухається.
- 4. Інтегрувати «терміновість» у аналіз відкритих відповідей.**
- При опрацюванні відкритих питань в Excel можна зіставити оцінку терміновості з типом проблеми (житло, медицина, соцвиплати тощо),

щоб зрозуміти, які саме теми найчастіше позначаються як «дуже термінові».

- Це дасть можливість побудувати матрицю пріоритетів: наприклад, «житлова проблема + дуже термінова» → кризовий кейс, «працевлаштування + важлива» → середньострокова програма.

Діаграма 10. «Чи є це питання типовим для інших ВПО у Вашій громаді/області, чи це індивідуальна ситуація?»

Чи є це питання типовим для інших ВПО у Вашій громаді/області проживання, чи це більше індивідуальна ситуація?

214 ответов

Діаграма показує, що переважна більшість респондентів (84,6%) сприймають свою проблему/пропозицію як типову для інших ВПО у їхній громаді або області проживання; лише невелика частка вважає її індивідуальною або такою, що трапляється час від часу.

84,6% респондентів обрали варіант «типова проблема, стосується багатьох», тобто вважають, що їхня ситуація характерна для значної частини ВПО у громаді/області.

Менші частки відповіли, що проблема «зустрічається час від часу», «скоріше індивідуальна» або «важко відповісти» (точні відсотки на діаграмі менші за 10% кожна).

Висновки та аналітичні інтерпретиції

1. **Проблеми ВПО мають системний, а не одиничний характер.**
 - Те, що понад 4/5 респондентів називають свої питання типовими для інших ВПО, означає, що йдеться не про поодинокі кейси, а про структурні проблеми: житло, базові потреби, доступ до послуг, працевлаштування, бюрократія.
 - Це сильний аргумент для того, щоб рішення шукати на рівні політик, програм та реформ, а не лише через індивідуальні звернення до окремих органів.
2. **Сприйняття проблем як спільного досвіду.**
 - ВПО відчують, що їхні труднощі є «колективними», тобто спільними для багатьох людей у подібній ситуації, що формує потенціал для солідарності, взаємопідтримки та колективної адвокації.
 - Це також означає, що Рада ВПО має моральну легітимність виступати від імені широкої групи переселених, а не лише невеликого кола активістів.
3. **Невелика частка індивідуальних випадків.**
 - Наявність невеликої групи, яка вважає свою проблему індивідуальною або такою, що трапляється рідко, показує, що існують специфічні кейси (наприклад, складні юридичні ситуації, рідкісні медичні випадки, особливі сімейні обставини).
 - Для них потрібні більш персоналізовані рішення, але навіть вони часто мають структурні корені в політиках і практиках.

Рекомендації для Ради ВПО та партнерів

1. **Фокус на системних рішеннях, а не лише на індивідуальних кейсах.**
 - Раді ВПО варто використовувати ці дані, щоб обґрунтовувати потребу в системних змінах:
 - адаптація житлової політики до потреб ВПО;
 - спрощення процедур соцвиплат і адмінпослуг;
 - створення стабільних програм працевлаштування й перекваліфікації.
 - У діалозі з ОВА та громадами важливо підкреслювати, що вирішення одного типового питання автоматично покращить ситуацію для сотень людей.
2. **Розвиток колективних форм адвокації.**
 - Оскільки проблеми сприймаються як типові, Рада ВПО може організовувати колективні звернення, громадські слухання, петиції, тематичні засідання з участю груп ВПО з різних громад.
 - Це додає ваги вимогам: вони звучать не як «індивідуальна скарга», а як «позиція спільноти», що підвищує шанс бути почутими.
3. **Відображення типових проблем у стратегічних документах.**
 - Дані цієї діаграми варто використати при розробці стратегій/програм на рівні області: вказати, що конкретні питання (житло, гуманітарка, доступ до послуг, працевлаштування) сприймаються ВПО як типові, а отже, мають бути включені у стратегічні пріоритети.

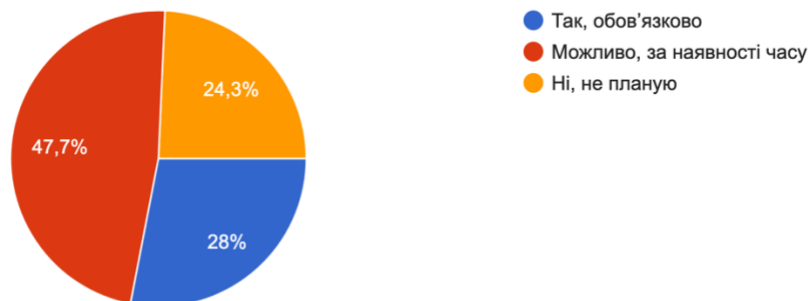
- Це допоможе домогтися того, щоб стратегії розвитку області, плани відновлення, програми соціально-економічного розвитку не ігнорували системні проблеми ВПО.
- 4. Робота з індивідуальними кейсами як «лакмусовими папірцями».**
- Окремі, складні індивідуальні випадки можна розглядати як «лакмусові папірці» системи: якщо вона не справляється з ними, це показує її межі й вказує, де потрібні особливі механізми (гнучкі процедури, міжвідомчі групи, індивідуальні плани підтримки).

Блок 4. Участь у роботі Ради ВПО

Діаграма 11. Чи хотіли б Ви взяти участь у засіданні Ради ВПО (онлайн/офлайн)...

Чи хотіли б Ви взяти участь у засіданні Ради ВПО (онлайн/офлайн), коли буде розглядатися питання за схожою проблематикою?

214 ответов

Діаграма показує, що більшість респондентів готові брати участь у засіданнях Ради ВПО щодо схожих питань: 28% – «так, обов'язково», 47,7% – «можливо, за наявності часу», і лише 24,3% не планують долучатися.

28% респондентів чітко заявили, що обов'язково хочуть брати участь у засіданні Ради ВПО (онлайн/офлайн), якщо там розглядатимуть питання зі схожою проблематикою.

47,7% відповіли «можливо, за наявності часу», тобто мають бажання, але їхня участь залежить від графіка, роботи, сімейних обставин, доступності формату.

24,3% зазначили, що не планують долучатися до засідань Ради ВПО.

Висновки та аналітичні інтерпретації

1. **Високий потенціал участі ВПО у роботі Ради.**
 - Сукупно 75,7% (28% + 47,7%) респондентів висловили готовність брати участь у засіданнях – це дуже високий рівень потенційної залученості.
 - Це означає, що Рада ВПО має реальний шанс працювати не як «формальний орган», а як живий майданчик, куди ВПО приходять зі своїми питаннями, досвідом та пропозиціями.
2. **Ключовий бар'єр – час і формат.**
 - Велика частка відповіді «можливо, за наявності часу» показує, що участь ВПО залежить від практичних умов: графіка засідань, тривалості, можливості підключитися онлайн, наявності догляду за дітьми, транспортної доступності тощо.
 - Це сигнал, що для підвищення фактичної, а не лише потенційної участі потрібно максимально гнучко організовувати засідання та комунікацію.
3. **Чверть респондентів дистанціюється від формальної участі.**
 - 24,3% не планують брати участь у засіданнях Ради ВПО – це може бути пов'язано з недовірою до формальних органів, втому від «обговорень без результату», страхом публічності або обмеженими ресурсами (здоров'я, час).
 - Для цієї групи важливо мати альтернативні канали впливу: анонімні опитування, онлайн-форми, роботу через представників, які доносять їхні інтереси.

Рекомендації для Ради ВПО та партнерів

1. **Поєднання онлайн та офлайн форматів засідань.**
 - З огляду на географічну розсіяність ВПО й частку людей, які можуть долучитися лише «за наявності часу», варто системно використовувати онлайн-формати (Zoom/Meet),
 - Офлайн-засідання можна комбінувати з виїзними зустрічами в громадах з високою концентрацією ВПО.
2. **Гнучкий графік і «дружній» формат участі.**
 - Засідання варто планувати у час, коли більшості учасників зручно (наприклад, вечірні години), робити їх не надто тривалими, передбачати чітку структуру й модерацію.
 - Важливо створити атмосферу, де люди не бояться говорити, а відчують, що їхні історії й пропозиції реально впливають на рішення.
3. **Комунікація про конкретний вплив участі.**
 - Щоб перетворити потенційну готовність участі на реальну, потрібно чітко пояснювати:
 - які питання розглядатимуться;
 - що саме буде вирішено;
 - як результати засідання будуть донесені до ОВА/громад/НУО.
 - Корисно після кожного засідання публікувати короткі підсумки, де видно, які пропозиції ВПО враховано й які кроки плануються.

4. Залучення тих, хто не планує брати участь напяму.

- Для 24,3% респондентів, які не планують приходити на засідання, потрібно створити альтернативні канали:
 - можливість писати звернення онлайн;
 - працювати через довірених представників (представники ГО, лідери ініціативних груп, соціальні працівники);
 - збір анонімних історій та пропозицій.
- Це дозволить уникнути ситуації, коли Рада ВПО чує лише голос найактивніших, а не повний спектр позицій.

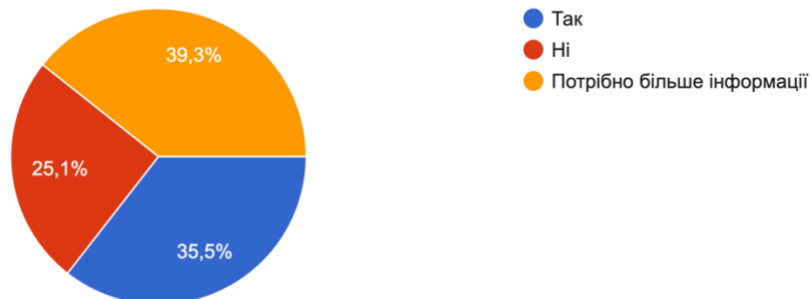
5. Використання цього показника для легітимації Ради ВПО.

- Дані діаграми можна використати у документах про статус та повноваження Ради ВПО: показати, що більшість ВПО виявляють готовність долучитися до засідань, а отже, Рада має реальний соціальний мандат, а не суто формальний статус.

Діаграма 12. Чи готові Ви долучитися до роботи робочих груп за різними напрямками роботи Ради ВПО

Чи готові Ви долучитися до роботи робочих груп за різними напрямками Ради ВПО (житло, ветеранська політика, працевлаштування, тощо)?

211 ответов

Діаграма показує, що понад третина респондентів (35,5%) вже готові долучитися до роботи робочих груп Ради ВПО, ще 39,3% потребують більше інформації, і 25,1% не планують брати участь.

35,5% відповіли «Так» – це люди, які вже зараз готові включитися у роботу груп з житла, ветеранської політики, працевлаштування та інших напрямів.

39,3% обрали варіант «Потрібно більше інформації», тобто потенційно зацікавлені, але не до кінця розуміють формат, обсяг роботи, очікувані результати та часове навантаження.

25,1% відповіли «Ні», не планую долучатися – ця група потребує інших форм представництва або має об'єктивні обмеження (здоров'я, час, недовіра, втома).

Аналітичні інтерпретації

- 1. Сильне ядро потенційних учасників робочих груп.**
 - Ті 35,5%, хто вже готові долучитися, можуть стати «двигуном» роботи Ради ВПО: саме з них можна формувати тематичні групи з житла, гуманітарної та соціальної підтримки, ветеранської політики, працевлаштування, освіти.
 - Це ядро частково перетинається з активістами, представниками ГО, бізнесу й влади з попередніх діаграм, що підсилює їхній потенціал як агентів змін.
- 2. Великий резерв учасників за умови якісної комунікації.**
 - 39,3% респондентів – це «резерв», який можна залучити, якщо надати зрозумілу інформацію:
 - що таке робоча група;
 - як часто вона збирається;
 - які завдання ставить;
 - які реальні результати може дати участь.
 - Вони не відмовляються, але потребують ясності й гарантій, що їхній час не буде витрачено «вхолосту».
- 3. Чверть респондентів залишиться поза безпосередньою роботою груп.**
 - 25,1% не планують долучатися – це узгоджується з тим, що чверть респондентів не хочуть брати участь у засіданнях Ради ВПО.
 - Для цієї групи важливо зберігати можливість впливу через опитування, представників, анонімні форми, щоб їхні інтереси не були виключені лише тому, що вони не беруть участі в робочих групах особисто.

Висновки для участі ВПО

- Дані діаграми показують, що у спільноти ВПО Луганської області є не лише запит до Ради ВПО, а й готовність працювати разом з нею над конкретними напрямками політик та програм. Одночасно участь потребує продуманої організації та комунікації, щоб з потенційної готовності (особливо групи «потрібно більше інформації») перейти до фактичної включеності.

Рекомендації для запуску робочих груп Ради ВПО

- 1. Сформувати «першу хвилю» робочих груп із тих, хто вже сказав «так».**

- Почати варто з основних напрямів, які респонденти визначили як ключові: житло, гуманітарна підтримка/базові потреби, соціальні й медичні послуги, працевлаштування, ветеранська політика.
 - У комунікації можна прямо зазначити: «Ми запрошуємо тих, хто в анкеті відповів “так, готовий долучитися до робочих груп” – ви наш перший партнерський пул».
- 2. Розробити прості пояснення про формат робочих груп.**
- Для групи «потрібно більше інформації» варто підготувати короткі інформаційні матеріали:
 - опис ролі робочих груп;
 - приклади рішень, які вони можуть ініціювати;
 - очікуваний час (наприклад, 1–2 зустрічі на місяць по 1,5 години);
 - можливість онлайн-участі.
 - Можна провести установчі відкриті зустрічі (онлайн/офлайн), де люди зможуть поставити запитання і вирішити, чи готові приєднатися.
- 3. Гнучка участь і розподіл ролей.**
- Не всі мають бути «постійними» членами робочих груп:
 - хтось може долучатися епізодично як експерт або носій конкретного досвіду;
 - хтось – брати участь тільки онлайн;
 - хтось – допомагати з аналітикою, а не з регулярними засіданнями.
 - Така гнучкість зробить участь реалістичною для людей з обмеженим часом чи ресурсами.
- 4. Забезпечити представництво тих, хто не готовий долучатися напряму.**
- Для 25,1% важливо передбачити механізм, за яким їхні інтереси представляють інші:
 - через регулярні опитування, які робочі групи використовують як основу рішень;
 - через представників ГО, соціальних працівників, лідерів ВПО у громадах.
 - У звіті варто підкреслити, що робочі групи працюють «для всіх ВПО», а не лише для тих, хто може фізично брати участь.
- 5. Показувати результати роботи груп, щоб посилити мотивацію.**
- Щоб перетворити потенційну готовність у сталу участь, потрібно демонструвати успіхи:
 - які рекомендації підготувала робоча група;
 - які зміни вдалося погодити з ОВА, громадами, НУО;
 - які «маленькі перемоги» вже відчули ВПО.
 - Це створить позитивний цикл: більше результатів → більше довіри → більше учасників.

Блок 5. Досвід участі у програмах підтримки ВПО

Діаграма 13. Чи брали Ви участь у будь-яких програмах підтримки для ВПО за останні 2 роки?

Чи брали Ви участь у будь-яких програмах підтримки для ВПО у Вашій громаді або області за останні 2 роки? (гуманітарна допомога, працевл... навчання, підтримка МСБ / ФОП, інші послуги)

214 ответов

Діаграма показує, що близько двох п'ятих респондентів (40,7%) не брали участі в програмах підтримки для ВПО за останні два роки, 18,2% не знають про такі програми у своїй громаді, а лише 21% брали участь у кількох програмах і 20,1% – в одній програмі.

21% респондентів відповіли «так, брав(ла) участь у кількох програмах» (гуманітарна допомога, працевлаштування, навчання, підтримка МСБ/ФОП, інші послуги).

20,1% зазначили «так, брав(ла) участь у 1 програмі» – тобто мають досвід, але обмежений однією ініціативою.

40,7% відповіли «ні, не брав(ла) участі», а 18,2% – «не знаю про такі програми у своїй громаді».

Висновки та аналітичні інтерпретації

1. Велика частка ВПО поза програмами підтримки.

- Сукупно 58,9% (40,7% + 18,2%) респондентів фактично не охоплені програмами підтримки: одні не брали участі, інші навіть не знають про існування програм.
- Це означає, що значна частина ВПО виживає за рахунок власних ресурсів, не використовуючи інструменти, які могли б полегшити їхню ситуацію (гуманітарка, навчання, програми зайнятості, підтримка бізнесу).

2. Нерівномірний доступ до підтримки між громадами.

- Висока частка відповіді «не знаю про такі програми у своїй громаді» свідчить або про реальну відсутність програм у частині громад, або про слабку комунікацію: інформація не доходить до ВПО, програми не рекламуються в зрозумілий спосіб.
- Це може бути пов'язано з різною активністю гуманітарних хабів, НУО, органів влади в різних областях (що ми бачили на діаграмі про географію проживання).

3. Активна, але менша група «користувачів програм».

- 41,1% (21% + 20,1%) мають досвід участі у програмах – це ті, хто вже знайшов канали доступу й може бути джерелом інформації для інших ВПО щодо того, як програми працюють на практиці.
- Вони можуть виступати «послами» програм підтримки, ділитися кейсами успіху, допомагати іншим пройти процедури відбору/реєстрації.

Рекомендації для Ради ВПО та партнерів

1. Карта програм підтримки та «навігація» для ВПО.

- Раді ВПО варто зібрати й систематизувати інформацію про всі доступні програми підтримки ВПО в області та ключових приймаючих громадах (державні, муніципальні, донорські, НУО).
- На основі цієї карти можна створити прості навігаційні матеріали: буклети, онлайн-платформу, чат-бот, де ВПО зможуть знайти програми за типом (гуманітарка, житло, працевлаштування, МСБ, освіта).

2. Посилення комунікації про існуючі програми.

- Для групи, яка «не знає про такі програми», потрібні цільові інформаційні кампанії:
 - оголошення в місцевих групах/чатах;
 - роз'яснювальні сесії в гуманітарних хабах;
 - співпраця з ЦНАП та соцзахистом, щоб вони інформували ВПО під час звернень.

3. Аналіз бар'єрів участі.

- Відповідь «ні, не брав(ла) участі» може бути пов'язана з бар'єрами: складні анкети, строгі критерії відбору, відчуття «я не пройду», недовіра до організаторів.
- Раді ВПО варто зібрати окрему інформацію про те, чому люди не беруть участі, й використати її в діалозі з програмами/донорами для спрощення процедур та зниження бар'єрів.

4. Залучення учасників програм як «послів» та експертів.

- Ті 41,1% ВПО, які вже брали участь у програмах, можуть бути залучені до робочих груп, консультацій, інформаційних заходів:
 - розповідати про власний досвід, переваги й недоліки програм;
 - допомагати іншим ВПО оформлювати заявки;
 - підказувати організаторам, як зробити програми більш доступними.

5. Інтеграція програм підтримки в стратегію Ради ВПО.

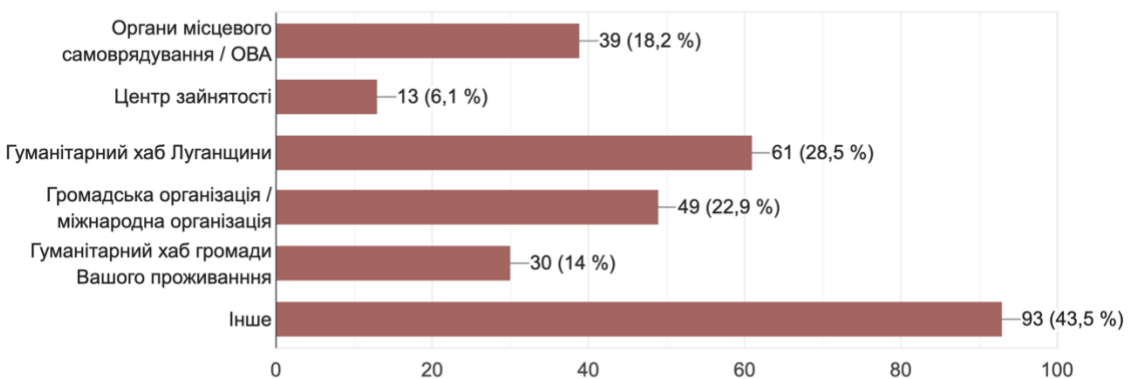
- На основі карти програм Рада ВПО може:

- визначити «білі плями», де програм нема або вони слабкі (наприклад, підтримка МСБ, довгострокове житло, психосоціальні послуги);
- ініціювати нові програми/партнерства саме в цих сферах.

Діаграма 14. Якщо брали участь, хто був організатором програм?

Якщо Ви брали участь у програмах підтримки, хто був їх організатором? (можна кілька варіантів відповіді)

214 ответов

Діаграма показує, що серед тих, хто брав участь у програмах підтримки, найчастіше організаторами були гуманітарний хаб Луганщини (28,5%) та громадські/міжнародні організації (22,9%), тоді як органи місцевого самоврядування/ОВА, гуманітарні хаби громад проживання й центр зайнятості згадуються рідше, а варіант «інше» має найбільшу частку (43,5%).

61 респондент (28,5%) зазначили «гуманітарний хаб Луганщини» – це найбільш згаданий конкретний тип організатора.

49 респондентів (22,9%) назвали громадську організацію / міжнародну організацію, що відображає важливу роль НУО та донорських структур.

39 осіб (18,2%) вказали органи місцевого самоврядування / ОВА, 30 (14%) – гуманітарний хаб громади фактичного проживання, 13 (6,1%) – центр зайнятості.

93 респонденти (43,5%) обрали варіант «інше», що включає широку палітру організаторів (церкви, волонтерські ініціативи, приватні фонди, онлайн-проекти тощо).

Висновки та аналітичні інтерпретації

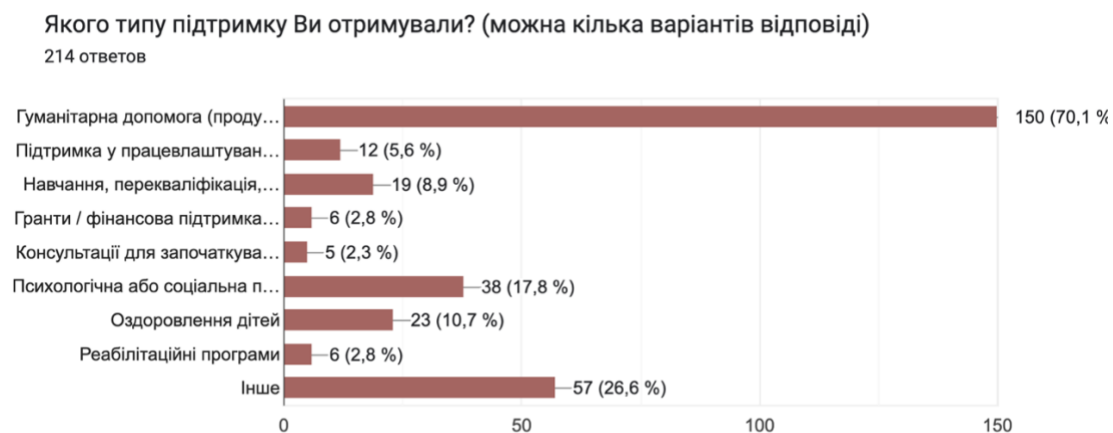
1. **Ключова роль гуманітарних хабів Луганщини.**
 - Гуманітарний хаб Луганщини – найбільш згаданий організатор, що показує його значущість як центру підтримки для ВПО з регіону: тут люди отримують гуманітарку, інформацію про програми, навчання, консультативні послуги.
 - Це дає Раді ВПО потужного партнера, через якого можна поширювати інформацію, збирати дані, організовувати заходи й тестувати нові моделі підтримки.
2. **Важлива, але не домінуюча роль НУО та міжнародних організацій.**
 - Громадські та міжнародні організації є другим за частотою згадуваним типом організатора (22,9%), що відображає їхню активність у гуманітарних, освітніх, працевлаштувальних та бізнес-програмах.
 - Їхні програми часто більш гнучкі й інноваційні, ніж державні, але мають обмежені часові рамки й географію, тому важливо координувати з ними дії через Раду ВПО.
3. **Обмежене залучення органів влади та центрів зайнятості.**
 - Хоча органи місцевого самоврядування/ОВА згадуються у 18,2% випадків, а центри зайнятості лише у 6,1%, це показує, що державні інституції не є головними організаторами програм підтримки з точки зору респондентів.
 - Це може свідчити про недостатню активність або видимість державних програм для ВПО, складні процедури доступу чи орієнтацію на загальне населення без окремого акценту на переселених.
4. **Роль гуманітарних хабів у громадах проживання.**
 - 14% респондентів згадують гуманітарний хаб громади фактичного проживання – це показує, що локальні хаби теж відіграють значну роль, але, можливо, менш системну, ніж хаб Луганщини.
 - Вони можуть бути ключовими для побудови міжрегіональної мережі підтримки ВПО.
5. **Висока частка «інших» організаторів.**
 - 43,5% варіанту «інше» свідчить про розмаїття ініціатив: волонтерські групи, релігійні громади, бізнес-ініціативи, онлайн-курси, приватні благодійні фонди.
 - Це демонструє, що екосистема підтримки ВПО фрагментована: багато різних акторів, але без достатньої координації між ними.

Рекомендації для Ради ВПО та партнерів

1. **Формалізувати партнерство з гуманітарними хабами.**
 - Раді ВПО варто укласти меморандуми/угоди про співпрацю з гуманітарним хабом Луганщини та ключовими хабами в громадах проживання:
 - спільні консультаційні заходи;
 - координація інформаційних кампаній;
 - збір даних про потреби ВПО;
 - тестування пілотних програм (житло, працевлаштування, МСБ).
2. **Створити платформу координації НУО та міжнародних організацій.**

- На базі Ради ВПО можна організувати регулярні зустрічі (онлайн/офлайн) із НУО та міжнародними партнерами, щоб:
 - уникати дублювання програм;
 - узгоджувати пріоритети (житло, гуманітарка, зайнятість, психосоціальна підтримка);
 - спільно реагувати на найбільш термінові проблеми.
- 3. Підсилити роль органів влади та центрів зайнятості у програмах підтримки ВПО.**
- Рада ВПО може використати ці дані у діалозі з ОВА та громадами: показати, що ВПО частіше асоціюють програми підтримки з хабами й НУО, ніж із органами влади чи центрами зайнятості.
 - На основі цього можна ініціювати:
 - спеціальні програми працевлаштування ВПО через центри зайнятості;
 - окремі житлові/соціальні програми від ОМС/ОВА;
 - спільні проекти влади з хабами та НУО.
- 4. Видимість та інтеграція «інших» ініціатив.**
- Висока частка «інше» означає, що багато допомоги надають неформальні або маловідомі структури; Рада ВПО може провести мапування таких ініціатив, запросити їх до мережі партнерства та допомогти їм стати більш видимими.
 - Це дозволить підсилити їхній вплив, уникнути випадків, коли одні громади мають надлишок ініціатив, а інші – майже нічого.
- 5. Використання гуманітарних хабів та НУО для залучення ВПО до Ради.**
- Оскільки саме через хаби та НУО ВПО найчастіше потрапляють у програми, ці структури можна використати як канали залучення до засідань і робочих груп Ради ВПО: розміщувати інформацію, проводити опитування, організовувати спільні заходи.

Діаграма 15. Якого типу підтримку Ви отримували?»

Діаграма показує, що серед тих, хто отримував підтримку, переважав гуманітарний напрям: 70,1% респондентів отримували гуманітарну допомогу (продукти, речі першої потреби), тоді як інші типи підтримки (навчання, працевлаштування, психологічні послуги, підтримка МСБ, реабілітація) згадуються значно рідше.

150 респондентів (70,1%) отримували гуманітарну допомогу (продукти, гігієна, одяг та інші базові речі).

12 осіб (5,6%) згадали підтримку у працевлаштуванні, 19 (8,9%) – навчання, перекваліфікацію, курси.

6 респондентів (2,8%) отримували гранти/фінансову підтримку, 5 (2,3%) – консультації для започаткування бізнесу, 6 (2,8%) – реабілітаційні програми.

38 осіб (17,8%) скористалися психологічною або соціальною підтримкою, 23 (10,7%) – програмами оздоровлення дітей.

57 респондентів (26,6%) обрали варіант «інше», що означає наявність інших, менш типових форм підтримки.

Висновки та аналітичні інтерпретації

- 1. Домінування гуманітарної допомоги над розвитковими формами підтримки.**
 - Те, що 70,1% респондентів отримували гуманітарну допомогу, показує, що екосистема підтримки ВПО Луганської області все ще переважно працює в логіці «екстреного реагування», орієнтованого на базові потреби.
 - Натомість інтеграційні та розвиткові інтервенції (працевлаштування, навчання, підтримка бізнесу, реабілітація) охоплюють значно менші групи, хоча саме вони забезпечують довгострокову стабільність.
- 2. Недостатнє охоплення програмами працевлаштування та навчання.**
 - Лише 5,6% отримували підтримку у працевлаштуванні й 8,9% – навчання/перекваліфікацію, що контрастує з вираженими потребами у професійному розвитку та пошуку роботи, зафіксованими в інших діаграмах.
 - Це означає, що запит на економічну інтеграцію ВПО значною мірою лишається невідповідним до пропозиції програм.
- 3. Обмежена підтримка підприємництва та грантових програм.**
 - Гранти/фінансова підтримка (2,8%) та консультації для започаткування бізнесу (2,3%) охопили дуже малу частку респондентів, попри помітний інтерес до започаткування бізнесу.
 - Це свідчить або про обмежену кількість таких програм, або про високі бар'єри доступу (конкурентні відбори, складні заявки, вимоги до документів).
- 4. Наявність, але недостатня доступність психосоціальної та реабілітаційної підтримки.**

- Психологічна/соціальна підтримка (17,8%) та реабілітаційні програми (2,8%) присутні, але не стають масовими; враховуючи високий рівень стресу й наявність ВПО-ветеранів, їхнє охоплення можна вважати недостатнім.
 - Оздоровлення дітей (10,7%) – важлива, але епізодична форма підтримки, яка не вирішує інших системних проблем.
- 5. Різноманіття «інших» форм підтримки.**
- 26,6% «інше» свідчить про наявність великої кількості нестандартних програм: разові акції, адресна допомога, локальні ініціативи, онлайн-проекти.
 - Вони часто не інтегровані у загальну систему й не масштабуються.

Рекомендації для Ради ВПО та партнерів

- 1. Баланс між гуманітарною допомогою та розвитковими програмами.**
 - На основі цих даних Рада ВПО може аргументувати, що гуманітарна допомога залишається необхідною, але її потрібно доповнювати й поступово балансувати розвитковими інтервенціями:
 - програми працевлаштування;
 - перекваліфікація;
 - підтримка підприємництва;
 - психосоціальна та реабілітаційна допомога.
- 2. Розширення програм працевлаштування та навчання.**
 - Варто посилити співпрацю з центрами зайнятості, НУО та бізнесом, щоб збільшити кількість і доступність програм підтримки у працевлаштуванні й навчанні: курси, стажування, job-matching, програми перекваліфікації.
 - Раді ВПО доцільно включити ці напрями як окремих пріоритет у своїй стратегії.
- 3. Підтримка підприємництва (МСБ/ФОП).**
 - На тлі низьких показників грантів і бізнес-консультацій потрібно розвивати програми підтримки МСБ/ФОП для ВПО: мікрогранти, акселератори, бізнес-навчання, менторство.
 - Тут особливо корисним буде партнерство з гуманітарними хабами й НУО, які вже мають досвід реалізації таких проектів.
- 4. Посилення психосоціальної та реабілітаційної підтримки.**
 - Висока частка проблем, пов'язаних зі стресом, здоров'ям, ветеранським досвідом, вимагає розширення доступу до психологічних, соціальних та реабілітаційних програм.
 - Рада ВПО може ініціювати створення або масштабування таких програм, зокрема у партнерстві з медичними закладами, ветеранськими сервісами та міжнародними організаціями.
- 5. Мапування та інтеграція «інших» форм підтримки.**
 - Варто дослідити, що саме респонденти мають на увазі під «іншим» типом підтримки (26,6%): адекватні відповіді з відкритих полів можна згрупувати та використати для виявлення успішних практик, які можна масштабувати.

- Це допоможе створити більш комплексну картину підтримки та уникнути дублювання з боку нових програм.

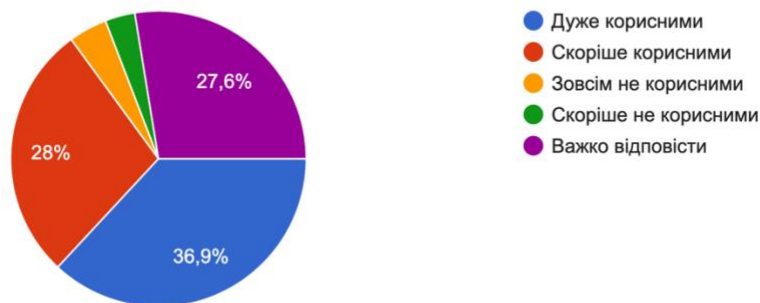
Діаграма 16. «Наскільки загалом корисними для Вас були ці програми допомоги?»

Діаграма відображає суб'єктивну оцінку корисності програм (від «дуже корисні» до «мало корисні»).

Якщо програми переважно оцінюються позитивно, це свідчить про релевантність їхнього дизайну; низькі оцінки можуть вказувати на невідповідність між реальними потребами ВПО та пропонованими інтервенціями.

Наскільки загалом корисними для Вас були ці програми допомоги?

214 ответов

Діаграма показує, що більшість респондентів оцінюють отримані програми допомоги радше позитивно: 36,9% вважають їх «дуже корисними», 28% – «скоріше корисними», тоді як відсоток тих, хто назвав програми некорисними, невеликий, а 27,6% вагаються з відповіддю.

36,9% респондентів відповіли, що програми були «дуже корисними», тобто дали відчутний позитивний ефект для їхнього життя (закриття базових потреб, стабілізація ситуації, нові можливості).

28% оцінили їх як «скоріше корисні», що свідчить, що вони бачать користь, але, можливо, частково обмежену або тимчасову.

Частка відповідей «зовсім не корисними» та «скоріше не корисними» на діаграмі невелика (кілька відсотків кожна), а 27,6% зазначили «важко відповісти».

Висновки та аналітичні інтерпретації

1. **Загалом позитивне сприйняття програм підтримки.**
 - Сукупно 64,9% (36,9% + 28%) респондентів відзначили програми як корисні, що означає, що більшість ВПО відчули реальні переваги від участі: гуманітарна допомога, психосоціальна підтримка, оздоровлення дітей, навчання тощо.
 - Це важливий аргумент для продовження й масштабування програм, особливо тих, які респонденти оцінюють як найбільш ефективні.
2. **Низька частка явно негативних оцінок, але значна зона невизначеності.**
 - Невеликий відсоток відповідей «зовсім не корисними» та «скоріше не корисними» свідчить, що відверто невдалих програм було небагато, але вони все ж існують і потребують аналізу.
 - Водночас 27,6% «важко відповісти» можуть означати:
 - складність оцінити довгостроковий ефект;
 - неоднозначний досвід (щось допомогло, щось – ні);
 - низьку залученість чи поверхневу участь у програмах.
3. **Корисність переважно гуманітарних програм, але обмеженість розвитку.**
 - Висока корисність, яку респонденти відчувають, значною мірою пов'язана з гуманітарною допомогою (70,1% отримувачів), адже вона безпосередньо закриває базові потреби.
 - Однак це не означає, що програми розвитку (працевлаштування, навчання, МСБ, реабілітація) не потрібні – радше вони ще не отримали достатньої масовості, щоб їхній вплив був яскраво відчутний на рівні спільноти.

Рекомендації для Ради ВПО та партнерів

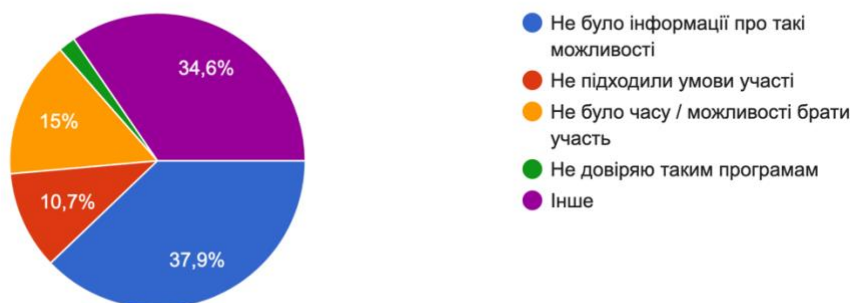
1. **Зберегти й посилити найбільш корисні компоненти програм.**
 - Раді ВПО варто проаналізувати, які саме види підтримки респонденти отримували (з попередньої діаграми) й які оцінюють як найбільш корисні – і на основі цього підтримувати продовження і масштабування саме тих форм.
 - Для донорів та органів влади можна сформулювати: «програми демонструють позитивний ефект, їх потрібно не згортати, а розвивати й доповнювати розвитковими компонентами».
2. **Покращити якість і таргетування програм, які отримали змішані або негативні оцінки.**
 - Невелика, але важлива група негативних оцінок має стати предметом аналізу: які програми не спрацювали, у чому були проблеми (критерії відбору, комунікація, формат, невідповідність потребам).
 - Рада ВПО може збирати більш детальний зворотний зв'язок і передавати його організаторам програм у вигляді рекомендацій.
3. **Розробити систему збору зворотного зв'язку про програми.**

- На майбутнє варто впровадити прості анкети після завершення програм (online/offline), де ВПО оцінюють корисність, доступність, прозорість відбору, тривалість, якість підтримки.
 - Це підсилить підзвітність організаторів і допоможе будувати кращі, більш «чутливі» до потреб ВПО інтервенції.
- 4. Комунікувати успішні кейси, щоб посилити довіру та залученість.**
- Враховуючи, що більшість респондентів бачать програми як корисні, варто ділитися історіями успіху: як гуманітарна допомога, навчання, працевлаштування чи бізнес-грант змінили життя конкретних ВПО.
 - Це може мотивувати тих, хто раніше не брав участі або не знає про програми, долучатися й використовувати доступні можливості.

Діаграма 17. «Якщо Ви не брали участі у програмах підтримки, з якої основної причини?»

Якщо Ви не брали участі у програмах підтримки, з якої основної причини?

214 ответов

Діаграма показує, що основними причинами неучасті ВПО в програмах підтримки є брак інформації (37,9%) та інші, часто комплексні обставини (34,6%), тоді як менша частка вказує на невідповідні умови участі (10,7%), нестачу часу/можливостей (15%) і дуже мала – на недовіру до програм.

37,9% респондентів відповіли «не було інформації про такі можливості» – вони не знали про існування програм або не отримували достатньо зрозумілих повідомлень.

10,7% зазначили, що «не підходили умови участі» (критерії відбору, вимоги до документів, вікові/статусні обмеження тощо).

15% вказали «не було часу/можливості брати участь» – через роботу, догляд за дітьми/родичами, стан здоров'я, транспортні бар'єри.

Дуже мала частка (близько 2–3% за сектором) відзначила «не довіряю таким програмам».

34,6% обрали варіант «інше», що свідчить про різноманіття додаткових причин, не охоплених стандартними варіантами.

Висновки та аналітичні інтерпретації

1. **Інформаційний вакуум як головний бар'єр доступу.**
 - Найчастіша причина неучасті – відсутність інформації про програми, що узгоджується з тим, що 18,2% респондентів взагалі не знають про існування програм у своїй громаді.
 - Це означає, що ресурсні програми існують, але значна частина ВПО не має до них «інформаційного входу».
2. **Структурні й життєві обмеження участі.**
 - Нестача часу/можливостей і невідповідність умов участі разом охоплюють чверть респондентів; це вказує на те, що програми часто не адаптовані до реальних життєвих обставин ВПО.
 - Наприклад, вимога бути присутнім офлайн у робочий час, складні заяви, обмежені місця, вузькі критерії (за віком, статусом ВПО, наявністю дітей тощо).
3. **Низький рівень явної недовіри, але можливі приховані сумніви.**
 - Відповідь «не довіряю таким програмам» мають одиниці, що формально свідчить про невисокий рівень відкритої недовіри.
 - Однак частина недовіри може ховатися у варіантах «інше» або «не підходили умови», де люди не деталізують, що саме їх відштовхує (страх, негативний попередній досвід, відчуття несправедливості розподілу допомоги).
4. **Велика частка «інших» причин – сигнал про складність бар'єрів.**
 - 34,6% «інше» свідчить, що бар'єри участі часто є багаторівневими: поєднання психологічних, інформаційних, економічних, сімейних та бюрократичних чинників.

Рекомендації для Ради ВПО та партнерів

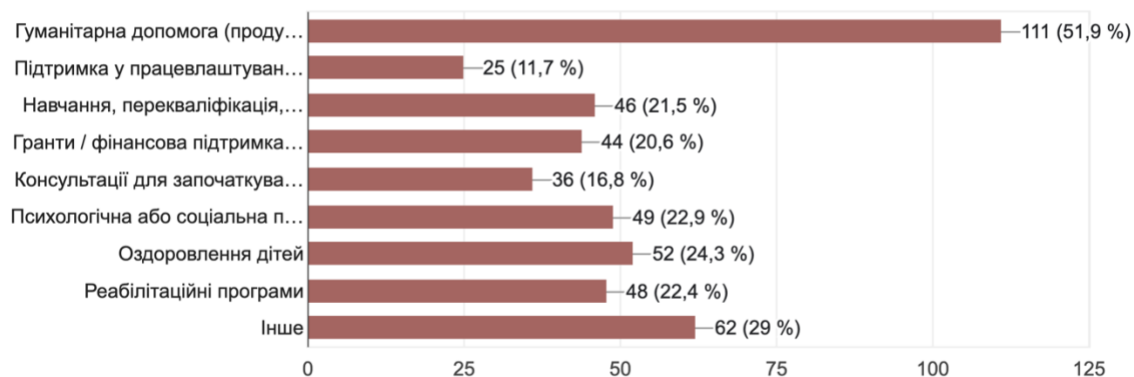
1. **Інформаційна стратегія щодо програм підтримки.**
 - Раді ВПО варто розробити й реалізувати інформаційну стратегію:
 - регулярні огляди програм у соцмережах, месенджерах, на сайті;
 - інформаційні стенди в гуманітарних хабах, ЦНАП, соцзахисті;
 - партнерські розсилки через НУО та громади.
 - Мета – щоб ВПО дізнавалися про програми до початку набору, а не заднім числом.
2. **Адаптація умов участі до реалій ВПО.**
 - Для зменшення бар'єрів варто:
 - спростити анкети й процедури подачі;
 - передбачити онлайн-формати;

- зробити графік заходів більш гнучким;
 - забезпечити супровід у заповненні заявок (через хаби, соцпрацівників).
 - Рада ВПО може використовувати дані цього опитування в діалозі з донорами та організаторами для аргументації таких змін.
- 3. Робота з «іншими» причинами та прихованими бар'єрами.**
- Варто додатково проаналізувати відкриті відповіді, де респонденти могли деталізувати «інше», щоб зрозуміти, які саме бар'єри домінують (страх, сором, стигма, попередній негативний досвід).
 - На основі цього можна розробити заходи з подолання недовіри: прозора комунікація про критерії, участь ВПО у відборі, публікація списків учасників за напрямками, історії успіху.
- 4. Цільові формати для людей з обмеженим часом/можливостями.**
- Для тих, хто не має часу/можливості, потрібні спеціальні формати:
 - короткі модулі навчання;
 - дистанційні консультації;
 - програми, що враховують доглядові обов'язки (дитячі кімнати, гнучкий графік).
- 5. Роль Ради ВПО як «захисника доступності» програм.**
- Рада ВПО може позиціонувати себе як структура, яка не лише ініціює програми, а й слідкує, щоб вони були доступними й справедливими для різних груп ВПО (жінки, чоловіки, ветерани, люди з інвалідністю, багатодітні сім'ї).

Діаграма 18. В яких би програмах Ви хотіли взяти участь

А в яких би програмах Ви б хотіли взяти участь? (можна кілька варіантів відповіді)

214 ответов

Діаграма показує, що респонденти хочуть брати участь не лише в гуманітарних програмах (51,9%), а й у широкому спектрі розвиткових та підтримувальних ініціатив: психологічна/соціальна підтримка, реабілітаційні програми, оздоровлення дітей, навчання, гранти та консультації для бізнесу.

111 респондентів (51,9%) зазначили гуманітарну допомогу (продукти, речі першої потреби).

25 осіб (11,7%) – програми підтримки у працевлаштуванні, 46 (21,5%) – навчання, перекваліфікацію, курси.

44 респонденти (20,6%) хочуть брати участь у грантових/фінансових програмах, 36 (16,8%) – отримати консультації для започаткування бізнесу.[

49 осіб (22,9%) цікавляться психологічною або соціальною підтримкою, 52 (24,3%) – програмами оздоровлення дітей, 48 (22,4%) – реабілітаційними програмами.

62 респонденти (29%) обрали «інше», що відображає додаткові потреби, не включені до основного переліку.

Висновки та аналітичні інтерпретації

1. Поєднання гуманітарного та розвиткового запиту.

- Хоча гуманітарна допомога залишається найбільш запитуваною (51,9%), майже така сама – а місцями навіть вища – інтенсивність інтересу до розвиткових програм: навчання, гранти, працевлаштування, бізнес-консультації.
- Це означає, що ВПО не обмежують свої очікування лише продуктовими наборами: вони прагнуть інструментів, які допоможуть стати більш самостійними й стійкими.

2. Високий запит на психосоціальну та реабілітаційну підтримку.

- Психологічна/соціальна підтримка (22,9%) та реабілітаційні програми (22,4%), а також оздоровлення дітей (24,3%) займають вагомe місце у переліку бажаних напрямів.
- Це показує, що для ВПО важливі не лише матеріальні ресурси, а й відновлення фізичного й психічного здоров'я, зниження рівня стресу, підтримка дітей та ветеранів.

3. Запит на економічну інтеграцію й підприємництво.

- Інтерес до грантів/фінансової підтримки (20,6%) та консультацій для започаткування бізнесу (16,8%) свідчить, що помітна частина ВПО готова розглядати підприємництво як шлях до стабільності.
- Це узгоджується з наявністю самозайнятих/ФОП та бажанням частини респондентів отримати підтримку у започаткуванні бізнесу.

4. Додаткові, не артикуляровані у списку потреби.

- 29% «інше» свідчить про наявність різних інших типів програм, яких людям бракує: житлові рішення, юридична допомога, програми культурної інтеграції, освітні проекти для дітей тощо.

Рекомендації для Ради ВПО та партнерів

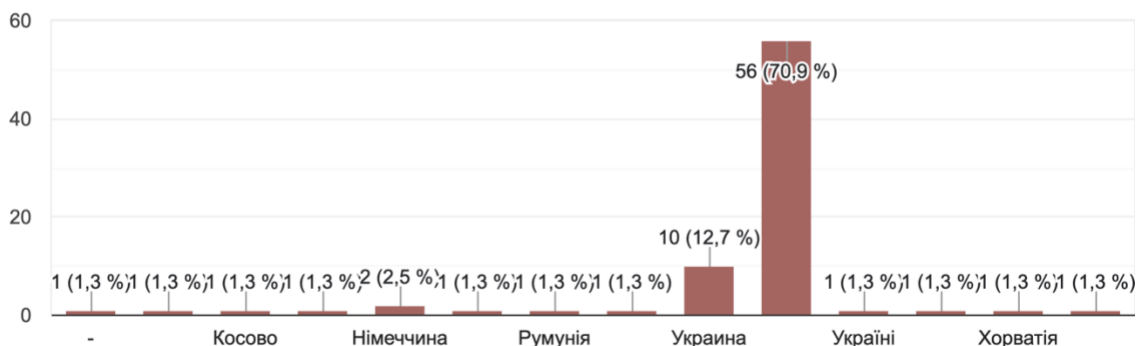
1. **Сформувати «портфель програм» навколо ключових блоків запиту.**
 - На основі діаграми можна виділити основні напрями, які Рада ВПО має просувати:
 - гуманітарна підтримка як базовий шар;
 - економічна інтеграція (працевлаштування, навчання, гранти, МСБ);
 - психосоціальна та реабілітаційна допомога;
 - програми для дітей (оздоровлення, розвиток).
2. **Посилити розвиткові компоненти в існуючих програмах.**
 - Багато програм наразі зосереджені на гуманітарці; варто вбудовувати в них розвиткові модулі: короткі курси, консультації з працевлаштування, інформацію про бізнес-гранти, можливість продовження підтримки у формі навчання чи праці.
3. **Розвивати програми психосоціальної підтримки й реабілітації.**
 - З огляду на запит більш ніж п'ятої частини респондентів, Раді ВПО доцільно ініціювати й підтримувати програми:
 - групи психологічної підтримки;
 - індивідуальні консультації;
 - реабілітаційні програми для ветеранів та людей з інвалідністю;
 - табори/заходи з оздоровлення дітей.
4. **Окрема лінія підтримки підприємництва.**
 - Потреба в грантах і консультаціях для бізнесу має бути відображена у стратегії Ради ВПО:
 - співпраця з донорськими програмами МСБ;
 - створення бізнес-школи для ВПО;
 - мережування підприємців-переселених.
5. **Уточнити й структурувати категорію «інше».**
 - Важливо проаналізувати відкриті відповіді до «інше», щоб зрозуміти, які додаткові програми люди хочуть бачити (наприклад, житло, юридична допомога, культурні проекти).
 - Це допоможе виявити прогалини й включити їх до пріоритетів Ради ВПО.

Блок 6. ВПО за кордоном

Діаграма 19. «В якій країні Ви зараз перебуваєте?»

В якій країні Ви зараз перебуваєте?

79 ответов

Діаграма показує, що переважна більшість респондентів наразі перебуває в Україні: 70,9% тоді як поодинокі респонденти перебувають у Німеччині, Румунії, Косово, Хорватії, Швеції та Італії.

56 респондентів (70,9%) обрали варіант «Україні/Україна» – основний стовпчик на діаграмі.

10 респондентів (12,7%) додатково позначили «Україна» (ймовірно технічний чи мовний дубль основного варіанту).

По 1–2 респонденти (близько 1,3–2,5% кожен) зазначили Німеччину, Румунію, Косово, Хорватію та інші країни.

Висновки та аналітичні інтерпретації

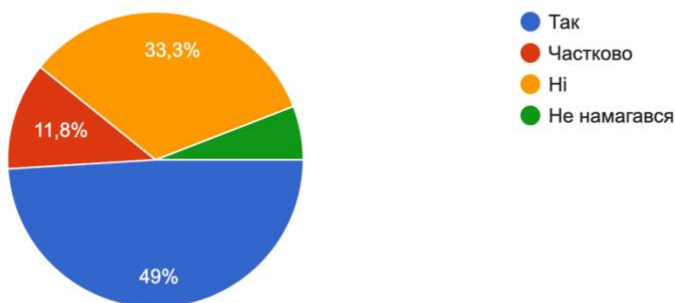
- 1. Переважно внутрішньо, а не зовнішньо переміщені.**
 - Дані підтверджують, що абсолютна більшість учасників опитування – люди, які залишаються в Україні, тобто йдеться переважно про внутрішньо переміщених осіб (ВПО), а не про біженців за кордоном.
 - Це важливо для формування політик: основні рішення мають стосуватися українського контексту (житло, послуги, працевлаштування, інтеграція в громадах).
- 2. Наявність невеликої, але важливої групи за кордоном.**

- Невелика частка респондентів перебуває в країнах ЄС та інших державах (Німеччина, Румунія, Хорватія, Косово тощо), що свідчить про транскордонний вимір проблем ВПО/біженців.
- Для них актуальні питання легалізації перебування, доступу до послуг у країнах прийому, підтримки зв'язку з Україною та можливого повернення.

Діаграма 20. «Чи вдалося Вам реалізувати свою професійну кваліфікацію у країні перебування?»

Чи вдалося Вам реалізувати свою професійну кваліфікацію у країні перебування?

51 ответ

Діаграма показує, що майже половині респондентів (49%) вдалося реалізувати свою професійну кваліфікацію у країні перебування, 11,8% – частково, 33,3% – ні, і невелика частка зовсім не намагалася це зробити.

49% респондентів відповіли «так», тобто змогли працювати за своєю спеціальністю або близькою до неї сферою.

11,8% – «частково», що означає роботу, яка частково відповідає їхній кваліфікації або використання окремих професійних навичок.

33,3% вказали «ні» – їм не вдалося реалізувати свою професійну кваліфікацію.

Невеликий сектор «не намагався» відображає тих, хто не робив спроб працювати за фахом (наприклад, через пенсійний вік, догляд за родиною, стан здоров'я).

Висновки та аналітичні інтерпретації

1. Половина респондентів інтегрувалася на ринку праці за фахом.

- Те, що 49% змогли реалізувати кваліфікацію, свідчить про відносно високий рівень професійної інтеграції серед частини ВПО, особливо тих, хто залишився в Україні й знайшов роботу у відповідних сферах.
 - Це позитивний сигнал для програм працевлаштування й перекваліфікації: вони можуть спиратися на вже наявний досвід успішної інтеграції.
- 2. Третина респондентів не змогла працювати за фахом.**
- 33,3% «ні» означають, що значна частина людей змушена або працювати не за спеціальністю, або взагалі залишатися без роботи, що призводить до втрати кваліфікаційного капіталу й потенційного доходу.
 - Причини можуть включати: відсутність вакансій у галузі, невизнання дипломів за кордоном, вимоги до мови, віку, досвіду, дискримінацію щодо переселених.
- 3. Часткове використання кваліфікації та невикористаний потенціал.**
- 11,8% «частково» показують, що люди часто адаптуються до нових умов, але не повністю використовують свої компетенції – наприклад, працюють нижче своєї кваліфікації або на суміжних позиціях.
 - Це створює простір для програм перекваліфікації й підвищення кваліфікації, які допоможуть наблизити роботу до попереднього рівня.

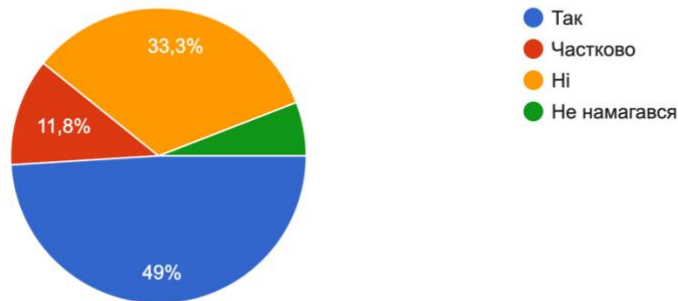
Рекомендації для Ради ВПО та партнерів

- 1. Програми підтримки працевлаштування за фахом.**
- Варто розробити або посилити програми, які допомагають ВПО шукати роботу саме за спеціальністю:
 - консультації з кар'єрного планування;
 - співпраця з роботодавцями;
 - спеціальні вакансії, відкриті для ВПО.
- 2. Перекваліфікація та адаптація кваліфікації до ринку.**
- Для тих, хто не може працювати за фахом (через зміну регіону, діджиталізацію, вимоги до мови), потрібні програми перекваліфікації й навчання, які враховують попит ринку праці.
- 3. Визнання дипломів і досвіду за кордоном.**
- Для респондентів, що перебувають за межами України, важливо підтримувати процеси визнання дипломів, довгих кваліфікацій і професійного досвіду в країнах перебування, а також мовні курси та адаптаційні програми.
- 4. Моніторинг професійного статусу ВПО.**
- Рада ВПО може регулярно збирати дані про те, чи працюють ВПО за фахом, що перешкоджає цьому, та які напрями підтримки найбільш потрібні (працевлаштування, навчання, менторство).

Діаграма 21. Чи розглядаєте Ви можливість повернення до України

Чи вдалося Вам реалізувати свою професійну кваліфікацію у країні перебування?

51 ответ

Діаграма така сама, як попередня: майже половині респондентів (49%) вдалося реалізувати свою професійну кваліфікацію у країні перебування, 11,8% – частково, 33,3% – ні, і невелика частка не намагалася це зробити.

49% працюють за своєю спеціальністю або в дуже близькій сфері, що свідчить про успішну професійну інтеграцію частини ВПО.

11,8% працюють «частково за фахом» – їхні навички використовуються, але не повністю.

33,3% не змогли реалізувати кваліфікацію, тобто змушені працювати не за спеціальністю або не працюють взагалі.

Малий сегмент «не намагався» вказує на людей, які через вік, стан здоров'я, догляд за родиною чи інші причини не робили спроб працевлаштуватися за фахом.

Загальний портрет респондента дослідження у 2 кварталі 2026 року

Загальний портрет респондента - це внутрішньо переміщена особа з Луганщини, яка живе переважно в Україні, має типові для інших ВПО проблеми, відчуває їх як термінові й готова долучатися до роботи Ради ВПО та програм підтримки, особливо якщо умови й формат участі будуть зрозумілими й доступними.

Проблеми та потреби респондента переважно системні, а не індивідуальні: понад 80% вважають свої питання типовими для інших ВПО у громаді/області, з високим ступенем терміновості та важливості.

Респондент загалом проживає в Україні (переважно як ВПО, а не як біженець), має досвід участі у програмах підтримки або принаймні висловлює готовність долучатися до гуманітарних, психосоціальних, освітніх, економічних і реабілітаційних ініціатив.

Є значний потенціал до громадської участі: більшість хоче брати участь у засіданнях Ради ВПО та роботі її робочих груп, хоча часто обмежені часом, доступністю формату й потребують більшої інформації.

У частини респондентів є досвід професійної реалізації за фахом у країні перебування (приблизно половина змогла працювати за кваліфікацією, але третина – ні), що вказує на наявність, але й часткову нереалізованість професійного потенціалу.

Респондент здебільшого отримував гуманітарну допомогу; доступ до програм працевлаштування, навчання, підтримки бізнесу, психосоціальної та реабілітаційної допомоги суттєво обмежений, хоча інтерес до них високий.

Загальні висновки дослідження

- Проблеми ВПО Луганської області мають системний характер і сприймаються як спільний досвід великої групи людей, що створює сильний аргумент для розробки політик та програм не на рівні поодиноких кейсів, а на рівні області й держави.
- Існує високий потенціал залучення ВПО до роботи Ради ВПО (засідання, робочі групи), але фактична участь залежить від гнучкого формату, зручного часу й зрозумілої інформації про цілі, порядок денний та реальний вплив прийнятих рішень.
- Екосистема підтримки ВПО доміновано гуманітарна: люди найчастіше отримують продукти й базові речі, тоді як розвиткові програми (працевлаштування, навчання, підтримка МСБ/ФОП, реабілітація, психосоціальна допомога) є фрагментованими й охоплюють відносно невелику частку респондентів, незважаючи на високий запит.
- Більше половини ВПО або не брали участі у програмах підтримки, або не знають про їх існування; ключовими бар'єрами є інформаційний вакуум, невідповідні умови участі та життєві обмеження (час, догляд, здоров'я), а не відсутність мотивації чи масова недовіра.
- Головними організаторами програм підтримки респонденти бачать гуманітарні хаби та громадські/міжнародні організації; роль органів влади й центрів зайнятості в очах ВПО менш помітна, що вимагає посилення державних програм і кращої координації між усіма акторами.

- Попри переважно гуманітарний характер допомоги, більшість респондентів оцінюють програми як корисні або дуже корисні, що підтверджує доцільність їх продовження й масштабування, одночасно з розвитком довгострокових інтеграційних та розвиткових компонентів.
- Значний професійний потенціал ВПО реалізований лише частково: приблизно половина працює за фахом, третина – ні, що підкреслює потребу в програмах працевлаштування за спеціальністю, перекваліфікації, визнання кваліфікацій (особливо для тих, хто за кордоном).
- На основі даних Рада ВПО може легітимно позиціонувати себе як представницький орган спільноти ВПО Луганської області, який має мандат не лише артикулювати проблеми, а й координувати програми підтримки, адвокатувати зміни політик і забезпечувати доступність та прозорість існуючих ініціатив.

Загальні рекомендації Раді ВПО за підсумками проведеного дослідження у 2 кварталі п.р.

1. Інформація та комунікація з ВПО

- Організувати постійну інформаційну кампанію про Раду ВПО: хто входить до її складу, які питання розглядає, які рішення вже ухвалені, як можна долучитися (посилання, контакти, графік засідань).
- Використовувати канали, які респонденти реально читають: гуманітарні хаби, групи у Viber/Telegram, сторінки громад, ЦНАП, соцзахист, місцеві ГО – це прямо передбачено методологією (Google-форми + соцмережі + QR-коди).
- У кожній програмі підтримки (гуманітарній, освітній, психосоціальной) додавати коротку інформацію про Раду ВПО та можливості участі, щоб «зшити» програми допомоги й механізми представництва.

2. Гнучкі формати участі у засіданнях Ради

- Планувати засідання Ради ВПО одночасно в онлайн та офлайн форматах, щоб врахувати високий відсоток відповіді «можливо, за наявності часу».
- Публікувати завчасно порядок денний, час і платформу зустрічі, надавати можливість ставити питання й надсилати пропозиції письмово тим, хто не може бути присутнім.
- Робити засідання структурованими та не надто тривалими (методологія рекомендує лаконічні, добре сплановані заходи й короткий executive summary для «заклопотаних менеджерів» – це ж підхід варто застосувати й до самих засідань).

3. Запуск і підтримка робочих груп

- Офіційно оголосити про створення тематичних робочих груп (житло, гуманітарна підтримка, працевлаштування, ветеранська політика, підтримка МСБ/ФОП, психосоціальна допомога) й запросити тих, хто у анкеті відповів «так, готовий долучитися» або «потрібно більше інформації».
- Для кожної робочої групи описати просту модель участі:
 - кількість зустрічей на місяць;
 - формат (онлайн/офлайн);
 - очікувані завдання (збір кейсів, розробка пропозицій, участь у діалозі з ОВА/громадами)
- Передбачити різні ролі: постійні члени груп, експерти, «посли» з громад, люди, що долучаються епізодично – це допоможе залучити тих, хто має обмежений час.

4. Зниження бар'єрів участі

- Відреагувати на причини неучасті у програмах (брак інформації, невідповідні умови, мало часу) й не повторювати ці бар'єри в роботі Ради:
 - максимально прості форми реєстрації на засідання/робочі групи;
 - можливість долучатися без жорстких критеріїв (не лише активісти або ГО, а будь-які ВПО);
 - гнучкий час зустрічей, можливість приєднатися з телефону.
- Забезпечити доступні формати для людей з інвалідністю, батьків із малими дітьми, зайнятих на роботі – наприклад, суботні/вечірні зустрічі, запис засідань, короткі резюме з можливістю дати коментарі після заходу.

5. Використання партнерської мережі для залучення

- Спиратися на гуманітарні хаби Луганщини, хаби громад, ГО та міжнародні організації як на ключові «ворота» для залучення ВПО до Ради: розміщувати оголошення, проводити спільні інформаційні сесії, запрошувати учасників програм підтримки до робочих груп.
- Будувати формалізовані партнерства (меморандуми, спільні заходи) з цими організаціями – методологія прямо рекомендує опиратися на IOM, UNHCR та інші структури як партнерів дослідження й програм.

6. Показувати результат і підвищувати довіру

- Після кожного засідання й роботи робочих груп готувати короткі звіти: які питання розглядалися, які рішення/рекомендації сформульовані, що передано ОВА або громадам, які відповіді отримано.
- Публікувати історії успіху: як звернення ВПО через Раду ВПО привели до конкретних змін (нові програми, зміни процедур, вирішені кейси) – це важливо,

бо більшість оцінює участь у програмах як корисну, але не завжди бачить довгостроковий ефект.

- Використовувати зібрані контакти (email, телефони) лише відповідно до Закону «Про захист персональних даних»; усі респонденти дали згоду, але методологія наголошує на підході do no harm, тому потрібно чітко пояснювати, для чого й як використовуються дані.

7. Включення «тихих» голосів

- Створити паралельні канали участі для тих, хто не планує приходити на засідання чи працювати в групах: регулярні онлайн-анкети, можливість передати свою позицію через представників (соцпрацівники, ГО, хаби), анонімні форми для чутливих тем.
- В анкетах і опитуваннях, передбачених методологією, залишати простір для відкритих відповідей, щоб Рада ВПО могла бачити специфічні кейси та проблеми, які не вкладаються в стандартні категорії.

8. Інтеграція участі ВПО в загальну стратегію Ради

- У стратегічних документах Ради ВПО (стратегія, план роботи) окремо прописати блок «Учать ВПО», де зафіксувати:
 - регулярність опитувань (квартально, як передбачено методологією 2026–2027 рр.);
 - графік засідань та робочих груп;
 - механізми зворотного зв'язку та публічності результатів.
- Прив'язати ключові показники (KPI), які методологія пропонує для досліджень, до оцінки залучення: кількість ВПО, що беруть участь у засіданнях, робочих групах, консультаціях, опитуваннях; частка пропозицій ВПО, які враховано у рішеннях ОВА/громад.

Програми підтримки та прогалини

Наявні програми підтримки: участь та охоплення, ефективності системи підтримки

За останні два роки лише близько 41,1% опитаних ВПО брали участь у програмах підтримки (21% – у кількох програмах, 20,1% – в одній), тоді як 40,7% взагалі не брали участі, а 18,2% не знають про такі програми у своїй громаді. Це означає, що більше половини респондентів фактично залишаються поза організованими механізмами допомоги, покладаючись переважно на власні ресурси або випадкову, неструктуровану підтримку.

Основні організатори програм підтримки, з якими мали справу респонденти, – гуманітарний хаб Луганщини (28,5% згадок), громадські та міжнародні організації (22,9%), органи місцевого самоврядування/ОВА (18,2%), гуманітарні хаби громад проживання (14%) та центри зайнятості (6,1%), при цьому варіант «інше» має найбільшу частку (43,5%), що відображає велику кількість розпорошених ініціатив. Це демонструє фрагментовану екосистему підтримки, в якій ключову роль відіграють хаби та НУО, а державні структури й служби зайнятості залишаються на периферії сприйняття ВПО.

Типи отриманої підтримки: перекося у бік «гуманітарки»

Переважаючий тип допомоги, яку отримували респонденти, – гуманітарна: 70,1% зазначили, що отримували продукти, речі першої потреби та інші базові ресурси. Натомість підтримка у працевлаштуванні (5,6%), навчання й перекваліфікація (8,9%), гранти та фінансова підтримка (2,8%), консультації для започаткування бізнесу (2,3%), реабілітаційні програми (2,8%) охопили лише невелику частку опитаних, хоча психосоціальна або соціальна підтримка (17,8%) та оздоровлення дітей (10,7%) вже мають помітніший масштаб.

Таким чином, екосистема допомоги зосереджена переважно на екстремому закритті базових потреб, тоді як розвиткові та інтеграційні інтервенції (праця, освіта, підприємництво, реабілітація) залишаються маргінальними. Це створює ризик довготривалої гуманітарної залежності: ВПО отримують підтримку виживання, але не отримують достатньо інструментів для економічної й соціальної стійкості.

Бар'єри доступу до програм

Серед тих, хто не брав участі у програмах, головною причиною є брак інформації: 37,9% респондентів зазначили, що не знали про такі можливості. Частина вказала на невідповідні умови участі (10,7%) та відсутність часу/можливостей долучитися (15%), тоді як дуже мала частка відкрито говорить про недовіру до програм; 34,6% обрали «інше», що свідчить про комплексність бар'єрів.

Ці дані показують, що ключовою проблемою є не відсутність програм як таких, а слабка комунікація й неврахування реальних життєвих обставин ВПО при їхній побудові. Люди часто не мають інформаційного доступу, стикаються з надто жорсткими критеріями, незручним часом проведення заходів, транспортними та доглядовими обмеженнями, що робить участь практично неможливою навіть за наявності мотивації.

Оцінка корисності програм

Попри обмежений доступ і переважно гуманітарний характер допомоги, більшість тих, хто брав участь у програмах, оцінюють їх позитивно: 36,9% вважають їх «дуже

корисними», 28% – «скоріше корисними». Відсоток відповідей «зовсім не корисними» та «скоріше не корисними» невеликий, натомість 27,6% респондентів зазначили, що їм «важко відповісти», що може відображати неоднозначний або поверхневий досвід участі.

Це свідчить, що наявні програми, особливо гуманітарні й психосоціальні, реально допомагають ВПО, але їхня корисність не трансформується у системні зміни життєвої ситуації значної частини спільноти. Для організаторів це сигнал, що програми варто не згортати, а підсилювати й доповнювати розвитковими компонентами, одночасно покращуючи комунікацію та зворотний зв'язок з учасниками.

Запит ВПО на майбутні програми

На запитання, в яких програмах респонденти хотіли б взяти участь, 51,9% обрали гуманітарну допомогу, але майже стільки ж – або й більше – висловили інтерес до розвиткових і відновлювальних напрямів: навчання та перекваліфікація (21,5%), гранти/фінансова підтримка (20,6%), консультації для започаткування бізнесу (16,8%), психосоціальна або соціальна підтримка (22,9%), оздоровлення дітей (24,3%), реабілітаційні програми (22,4%).

Висока частка варіанту «інше» (29%) свідчить про додаткові потреби (житло, юридична допомога, інтеграційні та культурно-освітні проєкти), які не були прямо запропоновані в переліку відповідей. Загалом це означає, що ВПО прагнуть не тільки отримувати базові ресурси, а й мати доступ до програм, які допомагають відновитися, інтегруватися в громади, розвинути професійний і підприємницький потенціал, підтримати дітей та ветеранів.

Прогалини системи підтримки

На основі даних можна виокремити кілька ключових прогалин:

- **Інформаційна прогалина:** значна частина ВПО не знає про існування програм у своїй громаді, не має зрозумілої «навігації» по можливостях, не отримує інформацію завчасно й у доступній формі.
- **Прогалина розвиткових програм:** порівняно мала частка респондентів охоплена програмами працевлаштування, навчання, підтримки МСБ/ФОП, психосоціальної та реабілітаційної допомоги, попри високий запит на ці напрями.
- **Координаційна прогалина:** велика кількість різних організаторів (хаби, ГО, міжнародні організації, ОМС/ОВА, «інші» ініціативи) діє паралельно, без єдиного центру координації, що призводить до дублювання в одних громадах та браку програм в інших.
- **Прогалина доступності:** умови участі в багатьох програмах погано пристосовані до життєвих обставин ВПО (час, місце, критерії відбору, бюрократичні процедури), що обмежує участь навіть тих, хто мотивований.

Роль Ради ВПО у заповненні прогалін

Результати опитування показують, що Рада ВПО може й повинна відігравати роль «навігатора» та координатора системи підтримки, а не лише майданчика для збору проблем. По-перше, Рада може зібрати й систематизувати інформацію про всі програми підтримки в області та ключових громадах, створивши карту можливостей для ВПО й забезпечивши регулярну комунікацію через хаби, соцмережі, месенджери й партнерські організації.

По-друге, Рада ВПО здатна адвокатувати розвиток саме тих програм, які респонденти називають пріоритетними: працевлаштування, навчання, підтримка МСБ/ФОП, психосоціальна та реабілітаційна допомога, програми для дітей. Це включає діалог з ОВА, громадами, центрами зайнятості, міжнародними й національними донорами щодо розширення спектра розвиткових інтервенцій та інтеграції їх у довгострокові стратегії області.

По-третє, Рада може ініціювати створення механізмів збору зворотного зв'язку про корисність програм (короткі анкети, опитування після участі), щоб постійно вдосконалювати їхню якість, доступність і відповідність реальним потребам ВПО. У поєднанні з регулярними опитуваннями, передбаченими методологією, це дає змогу будувати адаптивну систему підтримки, яка спирається на голос самих переселених, а не лише на уявлення організаторів програм.

Проведене регулярне опитування ВПО Луганської області за 2 квартал 2026 року показало, що проблеми та потреби переселених мають переважно системний характер, поділяються більшістю респондентів і стосуються не лише базового виживання, а й довгострокового відновлення, інтеграції та розвитку спільноти. Водночас екосистема підтримки залишається фрагментованою та зорієнтованою переважно на гуманітарну допомогу, що не дозволяє повною мірою реалізувати професійний, громадський та підприємницький потенціал ВПО.

Результати дослідження підтверджують високий запит ВПО на участь у прийнятті рішень через обласну Раду ВПО, готовність долучатися до засідань та тематичних робочих груп, а також інтерес до програм працевлаштування, навчання, підтримки малого бізнесу, психосоціальної й реабілітаційної допомоги поряд із продовженням гуманітарних ініціатив. Разом із тим значна частина переселених досі не знає про наявні програми підтримки або стикається з бар'єрами доступу, що вимагає посилення інформаційної роботи, координації між хабами, органами влади, громадськими та міжнародними організаціями й адаптації умов участі до реальних життєвих обставин людей.

Спираючись на ці висновки, обласна Рада ВПО, має визначити такі основні наступні кроки:

- продовжити й інституціалізувати регулярні опитування ВПО за затвердженою методологією, використовуючи Google Forms, соціальні мережі, месенджери

- та QR-коди, щоб мати актуальні дані для ухвалення рішень на рівні області та громад;
- розбудувати мережу тематичних робочих груп Ради ВПО (житло, працевлаштування та перекваліфікація, підтримка МСБ/ФОП, гуманітарні програми, психосоціальна та реабілітаційна допомога, програми для дітей) із залученням зацікавлених ВПО, експертів та партнерських організацій;
 - запустити системну інформаційну кампанію про діяльність Ради ВПО та наявні програми підтримки (через гуманітарні хаби, офіційні сайти громад, соціальні мережі, розсилки email та месенджери), забезпечуючи прозорість процесів і зрозумілі «шляхи входу» для переселених;
 - розвивати партнерства з органами державної влади, органами місцевого самоврядування, центрами зайнятості, громадськими та міжнародними організаціями (зокрема ІОМ, UNHCR та іншими), щоб спільно з ними розширювати спектр розвиткових програм та закривати виявлені прогалини системи підтримки;
 - впровадити механізми постійного зворотного зв'язку щодо якості й корисності програм (короткі анкети після заходів, онлайн-опитування, консультації), аби коригувати дії Ради ВПО та партнерів відповідно до реальних потреб переселених.

У своїй подальшій роботі обласна Рада ВПО має керуватися принципами орієнтації на дані, участі самих ВПО у розробці рішень з дотриманням підходу do no harm та вимог Закону України «Про захист персональних даних», на що прямо вказує методологічний документ і анкета для збору проблемних питань та пропозицій. Реалізація окреслених наступних кроків має забезпечити поступовий перехід від переважно гуманітарної моделі допомоги до комплексної системи підтримки, яка поєднує захист, відновлення й розвиток спільноти внутрішньо переміщених осіб Луганської області.

Звіт підготували:

Ганна Борова

Галина Боженко

Наталія Сафронова

Володимир Тищенко